Промышленностиин ба транспортын хүдэлмэрилэгшэд! КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые, промышленность болон транспортаа саашадань хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа)

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 262 (11248) | 1966 оной ноябриин 5, суббото | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙЕ НЭРЭТЭЙ ТҮРЭТЭЙГӨӨР УГТАЯ!

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, профсоюзуудай областной соведтэ

...уехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Ленинэй ордено Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой, Баргажанай леспромхозой, ...-Үдын гэр барилгын комбинадай коллективүүдэй абаһан социалис уялганууд тухай

...нэй ордено Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй, Барга... леспромхозой, Улаан-Үдын гэр барилгын ...адай коллективүүд Агуухэ Октябриин со... революциин 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэй... угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ ...үүсхэл гаргаба.

...предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-...ческэ хүдэлмэрилэгшэд шэнэ табан жэлэй тү... хоёр жэлэй түсэбые болзорһоонь урид ...хэ, технико-экономическа талаараа һайн үрэ ...йлаха продукциингаа шанар һайжаруулха, ...ын болзор хороохо уялга абаба.

...о техникэ, үйлэдбэриин түрүү технологи ...ор нэбтэрүүлхэ, научна эрилтын ёһоор ажа... ...хидхэхэ тухай хэмжээнүүд уялга соонь ха...дана. Тэрэшэлэн ажалшадай дунда ниитэ...ческэ хүдэлмэри һайжаруулха, кадрнуудые ..., хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, инже...-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурно-...ческэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ ... хандуулагдана. Ажалшадай ажаһуудалайнь ...хэл һайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ... ...раалагданхай.

...СС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай областной совет иигэжэ тогтообо:

Ленинэй ордено Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой, Баргажанай леспромхозой, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллективүүдэй үүсхэлые һайшааха.

ЛВРЗ-гэй, Баргажанай леспромхозой, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудые хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхыень, Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень Улаан-Үдын горкомые, КПСС-эй райкомуудые, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудые, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдые, предприятинууд болон барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй хэр зэргээр дэлгэржэ байһые үргэнөөр харуулжа байхыень республикын, районно газетэнүүдэй редакцинуудые, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио дамжуулгын болон телевидениин комитедые уялгалха.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО УЛААН-ҮДЫН ЛОКОМОТИВ-ВАГОН ЗАҺАБАРИЛГЫН ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ СОЦИАЛИС УЯЛГА

...алдаа амжалта туйлан һайн... угтаха һайн һайхан зан... совет арадта бии. Мүнөөшье ...ай оронной хүгжэлтын 50 ... угтамжада ехэ бэлэдхэл ...ба.

Манай орденто завод Агуухэ ...ябриин табидахи ойн һайндэ... ёһотойгоор угтаха гэжэ шии... Ойн урдахи жэлдэ абаһан ... социалис уялга заводой кол...ивэй ажалай ехэ зоригжол... байһые гэршэлнэ.

Байгша оной түрэнэй түсэб ...бриин 10-да дүүргээд, хэдэн ...нон түхэригэй продукци тү...һөө гадуур үйлэдбэрилхэ, мүн ... жэлэй хоёрдохи жэлэй 10 ...ын даабари 1967 оной октяб... 28-да дүүргэхэ гэжэ хараа...лана. Заводой бүтээһэн бү... продукци шанар һайн сэг...тэйгээр тушаагдаха. Локомо...ай, түмэр бүреэһэтэй ваго...ай 70 процентынь ямаршье ...һогүйгөөр замай линидэ ...гдахэ. Бусад ондоо продук... 95 процентынь ОТК-да голо...гүйгөөр тушаагдаха.

Түмэр замда ябаха составууд ...лагдаһан нормын ёһоор за...рилгада байлгагдаха. Тэрэ ...о ВЛ-8 электровозууд 16 ...хэ, ВЛ-60 электровозууд 22 ...хэ, тепловозууд 17 суудхэ, ...д—13 суудхэ соо заһаба... гараха байна.

Шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, ...эрээ оньһожоруулһанай, ...маг арга хэрэглэһэнэй, ажа... эрдэм ухаанай эрилтын ...ор эмхидхэхэ хэмжээ бэелүүл... ашаар ажалай бүтээсэ дээ...лхэ даабаряа 6 процентээр ...эн дүүргэхэ, товарна про...ниин өөрынь үнэ сэн 1,5 про...ээр хямдаруулха гэжэ үгэеэ ...бди.

Уралан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 515 мянган түхэригэй зөөри алмагдаха. Гадна 2 миллион 500 мянган киловатт-час электроэнерги, 1100 тонно түлишэ арьбалагдаха.

Үйлэдбэриин хаядаһа, хуушан деталь хэрэглэжэ, тэдэниие бэлдэхэ технологи нарижуулан, конструкциинь хубилгажа, 500 тонно металл алмаха арга олгохобди.

Совет засагай 50 жэл болотор техническэ талаараа баримталагдаһан нормын хэмжээн завод соогоо 65 процентдэ хүргэгдэхэ.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда заводоо оруулха бэлэдхэл Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ой болотор дүүргэхэбди.

Ажалай эмхидхэлые эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ табиха хэрэгтэ инженерно-техническэ олон хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл хабаадуулагдаха. Үйлэдбэриин эстетикэ нэбтэрүүлхэ, гэрэлтүүлхэ, үйлэдбэрие оньһожоруулха талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые энэ жэлдэ бэелүүлхэбди. Ажалаа эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эмхидхэхэ, ерэхэ жэлэй хэмжээ январь соо хараалжа дүүргэхэбди.

Коммунис ажалай һургуулинуудта 1300 хүниие һургахабди. Тэдэнэр бултадаа хоёр, мүн дээшэшье мэргэжэлтэй болохо.

Түрүү дүй дүршэл шудалха курсануудта 450 хүн, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулинуудта—650 хүн, үдэшын, заочно институт, техникумүүдтэ 815 хүн һуралсаха. Мянга гаран хүдэлмэришэд өөһэдынгөө разряд дээшэлүүлхэ.

Гэр барилгые түргэдхэхын тула байгша оной түсэбые декабриин 25-да, барилга-хабсаралгын ерэхэ жэлэй даабарие декабриин 15-да дүүргэхэ. 350 мянган түхэригтэ гэр байрануудай капитальна заһабари хэхэ.

Бар хүсэнэй ажал оньһожоруулха хэрэгтэ, таряа тарилгын, хуряалгын үедэ шефтээ абаһан совхозуудтаа саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байхабди. «Комсомольский» совхоздо энэ жэлэй ноябрь соо үнеэдэй, тугалай байрын барилга дүүргэгдэхэ. 1967 ондо 200 үнеэдэй байха үшөө нэгэ байра ашаглалтада тушаахабди.

Яруунын совхоз байгша ондо модо хюрөөдэхэ түхеэрэлгэ бидэнэрһээ бэлэг болгон абаха, Нарһатын совхоздо тэжээлэй хоёр цехэй түхеэрэлгэ тодхожо, ашаглалгада үгтэхэ. Тэрэнэй нэгэн 1966 оной 4-дэхи кварталда, нүгөөдэнь 1967 оной 1-дэхи кварталда бэлэн болохо. Эдэ совхозуудтаа хүдөө ажахын машинануудай запасной частьнуудые бэлдэхэбди, 30 мянган түхэригэй элдэб түхеэрэлгэ заһабарилжа үгэхэбди.

Агуухэ социалис революциин 50 жэлэй хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ байһандаа бидэнэр найданабди.

Заводой коллективэй даабаряар уялга доро гараа табигшад:

Е. ПАВЛЕНКО, заводой начальник; **ТУГУТОВ**, парткомой секретариин орлогшо; **Ф. АБАГАЕВ**, завкомой түрүүлэгшэ; **З. САМОЙЛОВА**, комсомолой комитедэй секретарь; **П. МИЛИН**, слесарь, Социалис Ажалай Герой; **Р. ТОРОНОВ**, мастер; **А. ГРЕХНЕВА**, үрэмдэгшэ; **М. ЧЕРНЫШЕВ**, фрезеровщик; **Б. ПОЗДЕЕВ**, токарь; **М ЖЕСТКОВ**, сталевар; **Л. ПОТАПОВ**, **С. ПИРОГОВ**, цехэй начальнигууд.

УЛААН-ҮДЫН ГЭР БАРИЛГЫН КОМБИНАДАЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ СОЦИАЛИС УЯЛГА

Совет арад агуухэ һайндэрөө—Октябриин революциин 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ дүтэлжэ байна. Завод, фабрикануудай, колхоз, совхозуудай, эмхи зургаан, организацинуудай коллективүүд тэрэниие һайнаар угтаха зоригжолтойгоор бэлэдхэл хэнэ.

Манай гүрэн арадай ажахын бүхы һалбари, культурна ажаһуудалай барилга хүгжөөхэ хэрэгтэ мүнгэ зөөри ехээр һомолно. Энэ зөөриие ашагтайгаар хэрэглэхэ, шэнэ барилгануудые түргэнөөр ашаглалгада тушааха, барилгын болзор хороохо, үнэ сэнгыень доошолуулха гээшэ барилгашадай түрүүшын ээлжээнэй гол шухала зорилго болоно.

Эхэ оронойнгоо бүхы барилгашадтай хамта Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула бидэнэр, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алдарта энэ ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ бултадаа оролсохо гэжэ шиидэбэбди.

Манай комбинат — залуу, индустриальна аргаар гэр баридаг түрүүшын предприяти болоно. Барилгашадаймнай коллективые богони болзор соо урган хүмүүжэжэ, урдаа табигдаһан бүхы зорилгоёо дүүргэжэ шадаха болоо.

Комбинат энэ жэлдэ 21,5 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүдые ашаглалтада тушааха юм. Томо панелеэр гэрнүүдые поточно аргаар бодхохо арга энэ жэлдэ хэрэглэгдэнэ, баригдажа байһан гэрнүүд материалаар саг соогоо хангагдана, гэр байра бодхохо болзор хороогдоо. Энээнэй ашаар предприяти 9 һара соо барилга-хабсаралгын ажалай өөрынь үнэ сэнгые 40,5 мянган түхэригөөр бага болгоһон байна.

Зоригжолтойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг, үйлэдбэриингөө технологи саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдодог ёһотой мастернууд коллективтэмнай урган гараа.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ эрмэлзэн, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллектив иимэ социалис уялга абаба:

Хүсэ шадалаа ашагтай һайнаар хэрэглэжэ, шэнэ техникэ, үйлэдбэрие эмхидхэхэ түрүү арга хэрэглэжэ, табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбые ерэхэ оной декабриин 10-най үдэр болотор дүүргэхэ. Тус бүридөө жаран байратай 27 гэр, али 48 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушааха. Гадна түсэбһөө гадуур 8 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай 5 гэр панелеэр барижа дүүргэхэ.

Үйлэдбэриин талмайн дүрбэлжэн метр бүхэнһөө продукци абалгые ехэдхэһэнэй, мүн бетон улаан гэрэлээр, электрын хүсоор хатаан хатуужуулха арга нэбтэрүүлһэнэй ашаар гэр байрын деталь бэлэдхэлгые энэ жэлэй түсэбһөө 20 процентээр ехэдхэхэ. Бүхы продукциингаа 80 процентые ямаршье голодоһогүйгөөр шалгагшадта тушааха. Эрхим һайн шанартай продукци бүтээһэнэй түлөө материальна урмашуулгын гурим зохёогдохо.

Гэрэй досоо, газаа талын хүдэлмэри һаатуулагдажа, гэр байрые тушааха болзорой унжагайруулагдадаг байһые хараада абан, заводуудта деталь бэлдэхэ ажалые дууһан оньһожоруулха, мүн гэр байра бодхохо газартахи ажалай 80 процентһээ бага бэшыень оньһожоруулха.

Ерэхэ жэлэй эхиндэ түсэблэлгын шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдэхэ, томо панелеэр гэрнүүдые поточно аргаар бариха арга хэрэглэгдэхэ. Энээнэй ашаар барилтын болзор дунда зэргээр 10 хоногоор хороогдохо.

Ажалаа научна эрилтын ёһоор эмхидхэһэнэй, түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар барилгын талмайнуудтахи ажалай бүтээсые 10 процентээр, заводуудта — 8 процентээр дээшэлүүлхэ. Башенна кран ашаглалгые 5 процентээр, технологическа түхеэрэлгэ хэрэглэлгые 3 процентээр ехэдхэхэ.

Экономическа хүдэлмэри ерэхэ жэлдэ горитойгоор һайжаруулхабди. Бүхы участок, бригаданууд ажахын тоосоондо оруулагдаха. Захил хэгшэдтэй тоосоо хэхэ шэнэ гурим хэрэглэгдэжэ эхилхэ. Барилга-хабсаралга хэдэг хүдэлмэришэдэй 90 процентынь ажал аккордно-урмашуулгын гуримаар түлэгдэхэ. Тэдэнэй салин дунда зэргээр 8 процентээр дээшэлхэ гэжэ хараалагдана.

Хараалагдаһан иимэ хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар энэ жэлдэ 60 мянган түхэригэй, 1967 ондо 70 мянган түхэригэй олзо оруулагдаха.

Хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ барилгын талмайнуудта хүдэлмэриин һайн эрхэ байдал байгуулха тон шухала.

Барилгада шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхын, түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ гурим хэрэглэхын тула хүдэлмэришэд, инженер, технигүүдэй, бүхы кадрнуудай мэргэжэл, экономическа һуралсал дээшэлүүлхэ шухала. Тиимэһээ һуралсалай 1966—1967 оной туршада 156 хүниие ондоо мэргэжэлдэ һургаха, 140 хүдэлмэришэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, экономическа эрдэм шудалха һуралсалда 40 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха.

Городоо болбосон түхэлтэй болгохо ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсахабди, 1966 — 1967 онуудта заводой территори, тэрэнэй дүтэ шадарай район ногоорулагдажа, 500 модо, 10 мянган һөөг бургааһа тарихабди.

Комбинадай коллектив ажалай ехэ алхам хэхын түлөө тэмсэхэ зуураа, барилга-хабсаралгын 834-дэхи мостопоездын коллективтэй сэхэ мүрысэхэ хүсэлэнтэй. Агуухэ Октябриин 50 жэлэй хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсохыень республикынгаа бүхы барилгашадые уряална.

Гэр барилгын комбинадай коллективэй даабаряар социалис уялга доро гар табигшад:

Е. ГУСЯТИНСКИЙ, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай начальник; **Б. ГОМБОЕВ**, партийна бюрогой секретарь; **А. МУРАТОВА**, завкомой түлөөлэгшэ; **А. ПНЕВ**, комсомолой комитедэй секретарь; **В. ОСИПОВ**, главна инженер; **А. ШУМИЛИН**, үйлэдбэриин начальник; **Ф. ДРЯГИЛЕВ**, участогай начальник; **В. БАБУШКИН**, **В. ТЕЛЕТНЕВ**, цехэй начальнигууд; **А. АФАНАСЬЕВ**, **П. ВЛАСОВ**, **Г. ПЕСКОВ**, **П. ФОЛОМЕЕВ**, **В. ЯНКЕЛЕВИЧ**, бригадирнууд; **М. ЖИТИХИН**, **М. ИВАНОВ**, **П. КАРНАКОВ**, **Г. ПОГОРЕЛОВ**, **П. ШАЙДУРОВ**, **Г. ШЕСТАКОВ**, **И. ЧИСТЯКОВ**, хүдэлмэришэд.

БАРГАЖАНАЙ ЛЕСПРОМХОЗОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ СОЦИАЛИС УЯЛГА

Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад түрэл парти, правительствынгаа шиидхэбэреэр зоригжон, долоон жэлэй даабарие амжалтатайгаар дүүргээ, шэнэ табан жэлэй зорилго эршэмтэйгээр дүүргэжэ эхилээ. Байгша оной 9 һара соо гүрэнэй түсэб 12 мянган кубометрээр үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Шэнэ технологи, түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, байгша оной туршада нэгэ хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 39 кубометрээр дээшэлүүлэгдээ, түсэбһөө гадуур 16 мянган түхэригэй олзо оруулагдаа.

Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар бэлэдхэжэ байһан леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад иимэ социалис уялга абаба:

Модо бэлэдхэхэ хоёр жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, 1967 оной декабриин нэгэн болотор дүүргэхэ, 35 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур шэрэхэ.

Түрүү технологи, шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, модо томо багсаар ута зандань шэрэхэ технологи хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 15 процентээр дээшэлүүлхэ, модо бэлэдхэдэг хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 1967 ондо 750 кубометртэ хүргэхэ.

Модо отолходоо нарин зуруул болгон унагаажа, залуу модоной 70 процентые гэмтээнгүй үлөөхэ.

50 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ уралан нарижуулгын 60 дурадхал оруулха.

Ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулһанай, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 50 мянган түхэригһөө бага бэшэ алмалта үгэхэ, түсэбһөө гадуур 50 мянган түхэригэй олзо абаха.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ой болотор леспромхозоо түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха бэлэдхэл хэжэ дүүргэхэ, тиихын тула иимэ хэмжээ бэелүүлхэ:

а) 1967 оной түрүүшын хахадай туршада модо бэлэдхэлэй бүхы пунктнуудые, цех, мастерскэ участок, бригаданудые ажахын тоосоондо оруулха;

б) Табан үдэрынь ажаллаад, хоёр үдэр амарха неделидэ предприятиа оруулха бэлэдхэл 1967 оной майн 1 болотор дүүргэхэ.

Ажалшадай ажаһуудалай байдал һайжаруулхын тула Гусиха, Журавлиха, Шанталык тосхонуудай клубуудые капитальнаар заһабарилха, гоёон шэмэглэхэ, шэнэ мебелеэр хангаха. Леспромхозой түб тосхондо 100 тонныи багтаамжатай холодильник ашаглалгада тушааха.

Шанталык тосхондохи үхибүүдэй ясли, саадые үшөө 50 һууряар үргэдхэхэ, дулаасуулгын түхеэрэлгээр хангаха.

Гусихиин халуун аршаанай уһа хэрэглэхээр 25 хүнэй һууритай профилактори-санатори Совет засагай 50 жэлэй ой болотор бариха.

Теплицэ барижа, 1967 ондо ниитын эдеэ хоолой, хүүгэдэй эмхи зургаануудые овощёор хангаха.

Баргажан голой эрье шадар 320 үхибүүдэй амарха пионернүүдэй лагерь барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха.

Леспромхозой түб тосхондо стадион, модо бэлэдхэлэй пунктнуудта спортивна талмай түхеэрхэ.

Гусиха, Журавлиха гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхонуудта ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадуудые нээхэ.

Табан жэлэй хоёр жэлэй хугасаада 1000 дүрбэлжэн метр байрын талмай барижа, ашаглалгада тушааха.

1966—67 онуудта дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта 25 хүниие заочноор һургаха, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулинуудта, консультационно пунктнуудта һурагшадай тоо 100—125 хүн болгохо. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсануудта, мүн өөһэдөө хэдэн мэргэжэл шудалха хэрэгтэ 130 хүниие хабаадуулха.

Совет засагай 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохыень модо бэлэдхэдэг предприятинуудай бүхы хүдэлмэришэдые уряалнабди.

Леспромхозой коллективэй үмэнэһөө уялга доро гараа табигшад:

К. АРСЕНЬЕВ, леспромхозой директор; **Г. МАНТАЕВ**, парткомой секретарь; **Г. НИЗОВЦЕВ**, рабочкомой түрүүлэгшэ; **В. САБАШНИКОВ**, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь; **А. ЛЮБОВНИКОВ**, модо бэлэдхэлэй пунктын начальник, **И. МЕНЬШИКОВ**, модо бэлэдхэлэй мастер; **И. СКОСЫРСКИЙ**, комплексно бригадые даагша; **Н. МАЛЫХ**, автомашинын жолоошон.

Дагестанай түргэн, дошхон урасхаалта Сулак мүрэн дээрэ Хойто Кавказдахи эгээн ехэ — Чиркейскэ ГЭС баригдажа байна. Эндэхи хаалтын үндэрынь 235 метр болоно. Энэ ГЭС жэл соо 2,5 миллиард киловатт-час, хямда сэнтэй электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ юм. Мүнөө үрэжэлгүй байһан 300 мянга гаран гектар газар тогтомол далайн уһаар уһалагдадаг болохо. Түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ тус ГЭС-эй түрүүшын агрегат промышленна ток үгэхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ерээдүйн хаалтын зүүн таладахи хада хабсагайс түнхижэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

МОСКВАҺАА

Л. И. Брежнев Москвагаа бусаба

ТБИЛИСИ, ноябриин 3. (ТАСС). Ажахын, соёлой байгуулалтын талаар ажалшадай туйлаһан амжалтануудай түлөө үгтэһэн Ленинэй ордениие Грузиин ССР-тэ барюулһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев үсэгэлдэр Тбилисиһээ Москвагаа бусаба.

ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, ноябриин 3-да КПСС-эй ЦК-да Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикын Президент Освальдо Дортикос Торрадотой, Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай хоёрдохи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министрэй орлогшо ба Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Рауль Кастро Рустай, Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Республикын Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрэй орлогшо Серхио Дель Вальс Хименестэй уулзаба.

Аха дүү ёһоной хани барисаан, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрһэн хоорэлдоонэй үедэ КПСС Кубын Коммунис парти хоёрой хоорондын харилсаа, Советскэ Союз Кубын Республика хоёрой хоорондын холбоое саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд, мүн хоёр талые һонирхуулдаг бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ хөөрэлдөөндэ совет талаһаа КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ю. В. Андропов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, СССР-һээ Кубын Республикада байдаг элшэн сайд А. И. Алексеев, Кубын талаһаа—Кубын Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. Оливарес Санчес гэгшэд хабаадаба.

Совет делегаци Пекин ошоод байна

ПЕКИН, ноябриин 3. (ТАСС). «Правда» газетын шэнжэлэгшэ В. В. Маевский түрүүтэй Совет-Хитад хани барисаанай бүлгэмэй делегаци Пекин ерэбэ.

Энэ делегаци Совет-Хитад хани барисаанай бүлгэмэй, Хитад-Совет хани барисаанай бүлгэмэй хоорондын харилсаа холбооной түсэбтэй зохилдуулан, Агуухэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануудта хабаадаха байна.

Танилсагты
Түрүү дүй дүршэл
Яруунын совхоз

Эбэртэ мал иигэжэ шахагдана

„Экономическа талаараа ашагтай районуудта мяханай шэглэлтэй мал ажал эрхилхэ, залуу эбэртэ бодо малые түргэн зууураар шахан таргалуулха, түлжүүлхэ арга үргэнөөр хэрэглэхэ шухала“

(КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдһээ)

ЯРУУНЫН СОВХОЗОЙ ажахын гол шэглэл һү, мяха үйлэдбэрилгэ болоно. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй болон партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэлсэхын тулада эндэхид һүүлшын жэлнүүдтэ мал ажалайнгаа һалбарине хүгжөөжэ, ажал хүдэлмэридөө түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой.

Нинтын мал һүрэгэй дунда эбэртэ бодо мал ехэхэн хубиень эзэлдэг. Ушар тиимэһээ совхозой жэл соо тушаагдадаг бүхы мяханай диилэнхи хубинь гэхэ гү, али 70 процентнь үхэрэй мяхан тоологдоно гээшэ. Эбэртэ мал олоорнь үсхэбэрилжэ байхадаа, тэрэнһээ ашаг шэмэ абалгыень дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха хэрэгтэ совхозой ажалшад, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд горитой анхарал хандуулна. 1964 онһоо эхилээд эндэ залуу мал түргэн зууураар шахан таргалуулагдажа, гүрэндэ худалдагдадаг болоо. Хайшан гээд энэ ажалынь эмхидхэгдэнэб, үнгэрэгшэ хоёр жэлэй хугасаа дотор ямар дүршэлтэй болгодоһон байнаб, ямар һайн арганууд хэрэглэгдэнэб? Эдэ бүгэдэ тушаа газетымнай энэ хуудаһанда тодорхойлон бэшэгдэнэ.

Совхозой дирекци, партийна комитет ажахынгаа һалбаринуудые тусхай шэглэлтэй болгохо хүдэлмэри эмхидхэхэдээ, ажахыгаа саашадаа хүгжэхэ, олзо доходтой болохо талыень харалсаһан. Жэлдээ 6—7 мянган центнер мяха гүрэндэ худалдажа байхаар хараалһан байна. Тиигээд һүүлшын хоёр жэлдэ эбэртэ бодо мал түргэн зууураар шахалгада табигдадаг боложо, ехэхэн амжалта түйлагдаа. Гансахан 1965 ондо тус совхоз гүрэнэйнгөө түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, 6.700 шахуу центнер мяха худалдаһан.

Шэнэ табан жэлэй туршада ажахын мал ажалай бүхы һалбаринууд тусгаар шэглэлтэй болгогдохо юм. Совхозой нэгэдэхи отделенидэ гансал герефорд үүлтэрэй залуу мал шахагдаха. Хоёрдохи отделенидэ — һаамхай үнеэд байлгагдаха, гурбадахи отделени хонин ажал эрхилхэ, дүрбэдэхи отделени һү, мяха абадаг тусгаар шэглэлтэй болгогдохо юм. Тиимэ болоходоо ажалынь бүри зүбөөр эмхидхэгдэхэ, саашадаа племенной хүдэлмэри ябуулжа, малай үүлтэрые һайжаруулха, тэрэнһээ ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо хэрэгтэнь һайнаар нүлөөлхэ байха.

Иимэ асуудал ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр шиидхэгдэнэ бэшэ. Ярууна нютаг шэмэрүүн хүйтэн уларилтай. Республикын урда аймагуудтал адли таряа талха ехээр ургуулха аргагүй юм. Тиимэһээ таряан ажахы гарза ехэтэйгээр эрхилэгдэнэ. Тэрэнэй хамаг гаргаша мал ажалай хүгжэлтөөр харюулагдаха болоно бшуу. Тээд нинтын мал һүрэг түрүү онол аргануудай хэрэглэгдэжэ байгаагүйдэ олошорхогүй, ашаг олзо ехэтэй болохогүй ха юм. Иимэл зорилго энэ нютагай ажалшад урдаа табяад, тэрэнээ амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Энэ хуудаһанда залуу эбэртэ мал шахан таргалуулдаг Яруунын совхозой ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэдөө, республикымнай ондоо ажахынууд дүй дүршэлтэйнь танилсаа бэлэй гэжэ һанагдана. Иимэ онол арга үргэнөөр хэрэглэжэ, гүрэндөө өөрын үнэ багатай үхэрэй мяха ехээр худалдаха боломжо ганса Яруунада бэшэ, харин бэшэшье нютагуудта бии. Хэрбээ тиигэжэ шадабал, колхоз, совхозууд шэнэ табан жэлдэ урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ байха.

Эбэртэ бодо мал түргэн зууураар шахан таргалуулдаг ажахын дүй дүршэл

Энэ арга хэрэглэжэ, Яруунын совхоз жэлдээ 6-7 мянган центнер мяха гүрэндөө худалдаха

Племенной хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа, мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилэгдэнэ

Малые шахан таргалуулгада хэрэглэхын тулада жэл бүри 90 тонно хүрэтэр аарса бэлдэгдэнэ

1 **Үнгэрһэн хоёр үбэлжэлгын туршада хамта 1428 толгой эбэртэ бодо мал шахагдажа гүрэндэ худалдагдаа. Энэ үедэ малынь бүхыдөө 625 центнер нэмэлтэ шэгнүүртэй болгогдоо гэхэ гү, али толгой бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр хоногой 765 граммаар нэмээгдээ.**

Анхан совхозой түб Гүндэ тосхондо гахайн фермэ оршодог байгаа. Хэдэн жэл удаа гахайнуудай тоо толгой олошоруулха тушаа нилээд хүдэлмэри хэгдэһэншье һаань, энэ һалбари саашадаа хүгжөөжэ бирагдаагүй юм. Ярууна нютагта саг хүйтэн байдаг, илангаяа гахайнуудые бүри олоорнь бариха гэхэдэ, яагаадшье аргань олдоогүй. Ешмээнһээ бэшэ ондоо орооһото ургамал эндэхи дайдада болбосоржо шададаггүй гээшэ. Зүгөөр гахайнуудта эдюулхэ олон зүйлэй тэжээл бэлдэгдэжэ абтаха аргагүй дээрэһээ энэ фермын гахайнуудые ондоо газарта абаашажа, соморхон бага болгоод, байрыень ондоогоор заһабарилжа, 1964 оной эсэстэ шахан таргалуулагдаха эбэртэ бодо малай тусхай фермэ эмхидхэгдэһэн байгаа.

Тиигээгүйдэ аргагүй байһан. Яахадааб? Тус совхоздо эбэртэ бодо мал олоор үсхэбэрилэгдэнэ. Ажахын жэл соо тушаагдадаг бүхы мяханай гурбанайнь хоёр хуби энэл һалбариһаа ороно. 1965 оной январиин 1-нэй байдалаар 5200 шахуу бодо мал тоологдоһон. Тэрэ жэлдэ 6 мянга 900 центнер мяхан абтаа гэхэ гү, али тэрэнэй 5 мянгаһаа үлүүнь үхэрэй мяхан болоһон байна. Энэмнай совхоздо абтадаг бүхы мяханай 70 гаран процентнь болоно бшуу. Энээнһээ харахада, үхэр мал олоор үсхэбэрилдэг ажахыда түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ, тэрэниие түргэн зууураар шахан таргалуулха арга нэбтэрүүлэгдэхэ байһаниинь хэндэшье мэдээжэ ааб даа.

Түрүүшээр 1964 оной октябрь һара гаратар энэ фермын бүхы заһабарилга дүүргэгдээ һэн. Хото хорёонуудынь үхэр малай байлгагдахаар тааруулагдажа заһагдаһан, дүүжэн харгынууд залгагдажа ута болгогдоһон байба. Эндэ дүрбэн ехэ таһалганууд хэгдэжэ, 100—120 толгой малай багтаамжатай болгогдоо. Тэжээл буйлуулха кухни түхеэрэгдээ. Бүлеэн уһан сортоор дамжуулагдажа, шахамалда табигдаһан эбэртэ бодо мал уһалагдадаг болгогдоо. Богонёор хэлээ хада энэ фермэдэ дүршэлтэй малшад табигдажа, хамаг хүндэ хүдэлмэринь хүнгэн болгогдоһон байгаа.

Тиигэһэн хойноол 1964 оной октябриин нэгэнһээ декабриин 25 болотор 428 толгой залуу эбэртэ бодо мал тус фермэдэ шахан таргалуулагдахаар, мүн зарим бэеэр багануудынь түлжүүлэгдэхээр табигдаа һэн. Шахамалнуудта рацион зохёогдожо, үдэртэ нэгэ толгойдонь 8,7 килограмм тэжээлэй единицэ, түлжүүлэгдэхэ малда 6,2 килограмм тэжээлэй единицэ үгтэхөөр хараалагдаһан байна. Тиигэжэ гүрэндэ тушаагдаад, удаань хоёрдохи ээлжээндэ 1965 оной январь—март һарануудта хамта 587 толгой мал, тэрэ тоодо 206 хашараг шахалганда байлгагдаа. 1964—1965 онуудай үбэлжэлгэдэ гэхэ гү, али октябрь һараһаа эхилээд, март һара дүүрэтэр ажахыда хэдэн зуугаад хашараг түргэн зууураар шахан таргалуулагдажа, гүрэндэ тушаагдаһан. Шахалгада байһан малай шэгнүүр бүхы дээрээ 442 центнерээр гэхэ гү, али хашараг бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 90 килограммаар нэмээгдэһэн байгаа.

Үбэлэй үедэ эбэртэ бодо малые шахан таргалуулхада ашаг олзо ехэтэй байһаниинь энээн дээрэһээ харагдаһан байна бшуу. Абтаһан продукциин хэмжээнэй дээшэлхэдэ, ажалай гаргаша бага болоо. Жэшээлхэдэ, 1964 оной октябрь — ноябрь һарануудта гүрэндэ тушаагдаха малай шэгнүүр хоног соо мянган граммаар нэмээгдэжэ, абтаһан мяханай центнер бүриин өөрынь үнэ сэн 60 түхэриг 92 мүнгэтэ болоһон. Тиихэдэ гүрэндэ худалдагдахадаа 87 түхэриг 56 мүнгөөр абтаһан байна. Ажалай зүбөөр эмхидхэгдэһэнэй ашаар ажахыда олзо доход горитой оруулагдаа. Тушаагдаһан мяханай центнер бүриһөө 26 түхэриг 64 мүнгэн сэбэр олзо абтаа бшуу.

Иигэжэл совхоз малые түргэн зууураар шахадаг арга хэрэглэжэ, абтаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулжа, гүрэнэй түсэбзахилые амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилһэн. Нёдондо 6100 центнер мяха худалдаха түсэбөө 590 центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн гэхэ гү, али хамта 6690 центнер эрхим шанарай мяха гүрэндөө худалдаһан байна.

Түрүү арга хэрэглэжэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, нёдондо үбэлжэлгын үедэ ямар амжалта түйлагдаһан байгааб—энээн тухай мүн лэ хэлэгдэхээр. Үнгэрэгшэ жэлэй һүүлшын хоёр һарада 700 гаран эбэртэ мал шахан таргалуулагдаһан, түлжүүлэгдэһэн байгаа. Ноябрь һарада шахагдаһан малай шэгнүүр 96 центнерээр нэмээгдэһэн, толгой бүриинь шэгнүүр түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо сүүдхын 170 граммаар үлүү гэхэ гү, али 970 граммаар нэмэһэн байна. һүүлдэнь 1966 оной январь, февраль, март һарануудта 375 хашараг шахагдажа, хамта 125 центнер шахуу нэмэлтэтэй болгогдоо.

Иигэжэ үнгэрэгшэ хоёр үбэлжэлгын үедэ бүхыдөө 1428 толгой буруу, хашараг шахалгада табигдажа гүрэндэ худалдагдаһан, эдэ малай шэгнүүр анханайхиһаа 685 центнерээр нэмээгдэһэн байгаа. Үбэлэй үедэ шахагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүрые гаргахада, хоногой 765 грамм болоһон байха юм. Малые түргэн зууураар таргалуулжа, гүрэндэ худалдаха арга хэрэглэхэдэ ямар ашатайб гэбэл: гансахан продукци ехээр абтана, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хямдарна бэшэ, мүн эбэртэ бодо мал үсөөн жэлдэ баригдаха болоно. Урдань гүрэндэ худалдагдаха бодо мал адагынь хоёр-гурбан жэлэй туршада байлгагдадаг, тиигээд томо болгогдодог байһан. Харин мүнөө хашарагууд жэлтэй болоходоо 280—300 килограмм татана.

Эбэртэ бодо малые олон жэлдэ байлгангүйгөөр, түргэн зууураар таргалуулан гүрэндэ худалдадаг боложо, тус совхоз нилээд ехэ тэжээл алмана. Бодоодшье үзөө һаа, абтаһан тугалнуудые юрын аргаар, барянда байлгангүйгөөр харууһалхада, хоёр жэлэй туршада үбһэ тэжээл эдижэ ондо орохо юм байна. Тиигээд гүрэндэ тушааха гэхэдэ, шэгнүүр багатай байдаг. һайн хашарагууд лэ хоёр центнер арайхан дабагша һэн. Тээд гурбан центнертэй болгоходо, үшөө нэгэ жэл тэжээгдэхэ болоно ха юм. Иигэжэл тус совхозойхид урда жэлнүүдтэ хамаг олон малаа хүсэд таргалуулангүй гүрэндэ худалдадаг, энээнһээ олзо доход мүртэйгөөр абадаггүй һэн.

Хоёр жэлэй саада тээ ажахынгаа һалбаринуудые, тэрэ тоодо эбэртэ бодо малай һалбарие үшөө ондоохон болгожо, шахан таргалуулагдаха малай тусгаар фермэ эмхидхэхэдээ ажахын саашадаа олзо доход ехээр оруулагдажа байханиь хараада абтаһан. Яруунада таряа талхан мүртэйгөөр ургадаггүй. Эндэхи эрхэ байдалда таряан ажахы ходол гарзатайгаар гарадаг байна бшуу. Тиимэһээл мал ажалые зүбөөр эрхилхэдэ, илангаяа залуу эбэртэ бодо малые богонихон болзорто гэхэ гү, али жэлэй туршада байлгажа, тус бүриень гурбан центнертэй болгохо арга эндэ хэрэглэгдэнэ. Алишье талаарнь бодоод үзөө һаа, энэ түрүү арга хэрэглэхэдэ, ашагтай олзотой байна ха юм.

һүүлшын хоёр жэлэй туршада гүрэндэ тушаагдаха малые иимэ харууһанда байлгажа байхадаа, совхозойхид шахагдаха малай тоо толгойе улам олон болгожо байна. Энээнтэй хамта, малайнь байранууд заһагдажа, ехэ болгогдоно. Ажалшадта түлөөһэн һайнаар үгтэдэг болоо, тэдэнэй байра байдал һайжаруулагдаа. Оролдосо үүсхэлээ гаргажа байдаг малшад һара бүридэ 150—200 түхэриг хүрэтэр мүнгэн түлбэри олоно.

2 **Мүнөө 422 эбэртэ бодо мал шахалгада табигданхай. Жэлэй эсэс болотор тэдэнэйнь шэгнүүр тус тустаа 72 килограммаар нэмээгдэхэ. Эдэ хашарагуудай 300 толгойнь 3—3 центнертэй болгогдожо, декабрь һарын һүүлээр гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдана.**

Хайшан гээд жэлтэй боложо байһан мал томо болоходоо, таргалхадаа һайн байнаб гэһэн асуудал гаража болохо. Энэмнай баһал нэгэ харюутай. Юундэб гэхэдэ, эбэртэ бодо мал байна гээд лэ тэжээхэдэ ондо ондоо дүн харуулжа магад. Үүлтэр муутай малые хэдышье һайнаар эдеэлүүлээ һаа, богони болзорто бэеэр томо боложо, мяхажажа шададаггүй байха. Нэн түрүүн племенной һайн үүлтэрэй малһаа абтаһан түл хэзээдэшье нүгөөдэһөө булюу, түргөөр томожордог байна бшуу.

Энэ асуудал ажахыда зүбөөр шиидхэгдэдэг. Нютагай эрхэ байдалда үдэсэтэй мал үсхэбэрилхын тулада хэдэн жэлэй саада тээ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Хэрбээ племенной хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байгаа һаа, эбэртэ бодо мал тиимэ түргөөр таргалуулагдажа, гүрэндэ тушаагдаха арга байгаа аал? Үгы. Гол түлэб эбэртэ мал үсхэбэрилдэг энэ ажахы 1963 онһоо хойшо малай үүлтэр һайжаруулгада анхараа. Тэрэ жэлдэ үүлтэртэ 6 томо буха асарагдажа, искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэгдэжэ захалагдаһан. Хойто Алтайн хизаарһаа герефорд үүлтэрэй бухануд асарагдаа. Тиимэ үүлтэрэй бухануудай үрые нютагай үүлтэрэй малай шуһатай холиходо абтаһан түлнүүдынь онсо илгаатай харагдана. Герефорд үүлтэрые дахаһан тугал, бурууднууд түргэн зууураар шахахада мяхажахадаа бүришье түргэн байна. Симментал үүлтэрэйхиһөө мяханайнь гараса бүри дээгүүр, гүрэндэ үнэ сэн ехэтэйгээр худалдагдана.

Мүнөө 1965—1966 онуудта түрэһэн 422 толгой мал шахалгада табигданхай. Тэрэнэй олонхинь симментал, герефорд үүлтэрэй холисо юм. Иимэ буруу, хашарагуудые түргэн зууураар шахалгада табихада, богонихон болзор соо таргална. Тусхайлан хэлэхэдэ, үүлтэртэ малай тугалнууд 6—8 һарын туршада 200 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй болодог. Нёдондо үбэлжэлгын үедэ һайнаар түлжүүлэгдэһэн тиимэ тугалнууд зунай бэлшээриин хаһа гаратар иимэ шэгнүүртэй болојжо, үшөө зундаа хоног бүридэ мянган граммаар нэмээгдэжэ, гүрэндэ тушаагдаһан байгаа. Жэлтэй болоһон герефорд үүлтэрэй бурууднууд 300 килограмм, зариманиинь үшөө дээшэшье татана.

Мүнөө шахагдажа байһан 400 гаран эбэртэ бодо малай олониинь мяхажажа, бэеэ хүсэжэ байнхай. Шэгнүүрээрээ гурбан зууда дүтэлһэн үхэр бии. Тиигээшье һаа, мал гээшэмнай гансал үүлтэрээрээ бэшэ, харин ямар харууһа, эдеэлүүлгэ дээрэ байһанһаа болодог. Энэ нютагта жэлэй гурбан сагта ходол хүйтэн байдаг юм. Мүнөө үбэл газаа орожо ерэнхэй. Тиимэһээ октябрь һараһаа эхилээд, гүрэндэ тушаагдаха малые дүршэлтэй хүнүүд хаража байгша. Шахан таргалуулдаг малай тусхай фермэдэ ажалладаг малшадай ямараар хүдэлдэг тухайнь хөөрэебди. Фермын түрүү малшадай нэгэн Василий Иванович Колодин Валерий хүбүүнтээ 120 толгой харууһалжа байна. Эдэ хоёр даадаг хашарагуудаа аминдань байлгадаг. Нүхэр Колодин октябрь һарын эхиндэ 60 толгой малаа шэгнэжэ шахалгада табяад, энэ һарада хоног бүриин 843 граммаар нэмээгээ. Хүбүүнэйнь амжалта бүри ехэ, энэ үе соо малайнгаа шэгнүүр сүүдхэдэ 1160 граммаар нэмээжэ шадаа. Ондоо малшад тушаа хэлэбэл, Сергей Яшин һамгантаяа хүдэлнэ. Октябрь һара соо эдэнэр өөһэдынгөө даадаг хашарагуудые сүүдхын 896—943 граммаар дээшэлүүлээ. Мүн Тамара Беляевагай оролдосотойгоор ажалладагые тэмдэглэхээр. Энэ эхэнэр тус тустаа 120 килограммай бурууднуудые түлжүүлгэдэ табяад, тэдэнээ һара соо сүүдхэдэ 983 граммаар нэмээһэн байха юм.

Малай тарган гэбэнэ малшадай оролдолгоһоо, тэдэнэй өөһэдынь үнэн сэдьхэлээ табижа ажаллаһанһаа болоно. Фермэ дээрэхи малшад тэжээлэй рационие зүбөөр хэрэглэдэг. Шахалгада байдаг хашарагуудта үдэртэ 6,4 килограмм единицэ үгтэнэ. Энэнь юунһээ бүридэнэб? 2 килограмм үбһэн, 5 килограмм зелёнко, 1,5 килограмм ешмээн, 0,5 килограмм бутаргагдаһан горох, 3 килограмм һолоомон, 1 килограмм аарса, 25 грамм дабһан ородог. Рационой хубида абтаһан аарса комбинированнэ тэжээлтэй шанажа үлтэрүүлэгдээд, үдэртэ хоёр дахин малда уулгагдана. 8 килограмм аарсын холисо бэлдэхэдэ, нэгэ килограмм аарса, 1,5 килограмм комбинированнэ тэжээл, 5,8 килограмм уһан ородог. Үдэртэ нэгэ шахамалда 16 килограмм хүртэсэтэй аарсын холисо тусгаар цех соо буйлуулагдажа үгтэдэг гуримтай. Энээнэй хажуугаар рационой хубяар хараалагдаһан һолоомон гидролизно аргаар эһээгдэнэ.

Шахагдаха малда үгтэдэг тэжээл шанартайгаар буйлуулагдана, белок ехэтэй болгогдоно. Энэ талаар аарса гээшэ аргагүй шанартай. Витамин болон белок ехэтэй тэжээл дээрэ байдаг мал таргалхадаа, эдишээе бэедээ шэнгээхэдээшье һайн. Рацион соонь ородог бүхы зүйлнүүдтэ хамта 618 грамм белок байдаг.

Совхоздо шахалгада табигдаһан 422 эбэртэ бодо малай 300 толгойнь жэлэй эсэс болотор гэхэ гү, али гурбан һарын туршада шэгнүүрээ тус тустаа 72 килограммаар нэмээхэ юм. Тиигэжэ гурбан центнер хүрэтэр шэгнүүртэй болгогдожо, гүрэндэ худалдагдаха байна. Энэ жэлэй октябрь һара һайн үрэ дүн харуулаа. Таргалуулагдахаар табигдаһан фермын бүхы малай шэгнүүр һарын туршада толгой бүриин 800 граммаар нэмээгдэхын орондо 888 граммда хүргэгдөө.

Ажал хүдэлмэри дээрэ һайн онол арга хэрэглэһэнэй ашаар совхоз гүрэндэ худалдалгаһаа олзо доход оруулжа байха аргатай болонхой. Иигэжэ мал ажалай бүхы һалбаринуудые хүгжөөжэ, совхозые жэл бүри олзотойгоор гаража байха талаар горитой хүдэлмэри ажалшадай дунда эмхидхэгдэнэ. һүүлшын жэлнүүдтэ эбэртэ бодо мал түргэн зууураар шахан таргалуулагдадаг боложо, тэрэнэй мяханай өөрынь үнэ нилээд хямдарһан байна. Хэрбээ 1963 ондо үхэрэй мяханай өөрынь үнэ центнерэй 120 түхэриг байбал, 1965 ондо 97 түхэриг 21 мүнгэтэ болоһон. Мүнөө жэлдэ 88 түхэриг 78 мүнгэтэ болгогдохоор хараалагдана.

Малые шахан таргалуулжа байдаг совхозой фермэдэ ажалай гурим наринаар сахигдана. Эндэхи малшад үглоонэй 5 час багта ажалдаа гараад, зургаада шахамалнуудаа бүлэгөөрнь хашаа соо оруулжа, үбһэ тэжээлыень хубаарилжа үгэдэг гуримтай. Удаань хоёр часай үнгэрһэн хойно гэхэ гү, али 8 час багта уһалаад, шэнгэн аарса уулгадаг. Тиигэһэн хойноо баһал бүдүүн тэжээлээ хубаарилан үгөөд, удын хойно малаа дахин уһалаад, һүүлдэнь гидролизно аргаар эһээгдэһэн һолоомон байрануудай соохи хайрсагуудта хэжэ үгэдэг. Үдэшэлэн шахамалнууд хотонһоо гаргагдажа, ойро зуурахан бэлшээгдэнэ. Фермынхидэй ажалай иимэ гурим тогтоогоод, малдаа эдихэ тэжээлыень зүбөөр хубаарилжа үгөөд байхадань, шахагдажа байһан буруу, хашарагууд тэрэ хэмдээ дадажа, һайса уусаяа гадарлана гээшэ.

3 **Аарса малай тэжээлые шанартай һайн болгоно. Тэрэнэй нэгэ килограммда табан килограмм үбһэндэ байдаг белок бии. Тус совхоз жэлдээ 90 тонно аарса бэлдэжэ, шахалгада байдаг малда эдюулэлсэдэг болоо.**

Шахагдажа байһан малда шанартай тэжээл хэрэгтэй байдаг. Тэрээнгүйгөөр, илангаяа витамин болон белок ехэтэй тэжээл малда эдюулэнгүй байхада, түргөөр таргалнагүй. Энээниие шиидхэхын тулада ажахыда ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. һүүлшын үедэ гидролизно аргаар һолоомо эһээдэг болохын хажуугаар аарса бэлдэгдэдэг болоһон байна.

Энэнь ямар ашатайб? Аарсые элбэгээр бэлдэжэ абаад, малда эдюулэгдэхэ тэжээл соо холилсоходо, белок ехэтэй байдаг тулададаа малай таргалхада һайнаар нүлөөлнэ. Нэгэ килограмм аарсада 155 грамм хүрэтэр белок байдаг. Энээниие бусад тэжээлтэй сасуулбал тад ондоогоор харагдана. Жэшээлхэдэ, шахагдажа байһан эбэртэ бодо малай толгой бүридэ үгтэдэг тэжээлэй рацион соо хоёр килограмм үбһэн ородог. Тэрээндэнь оройдоол 60 грамм белок байна. Тиигээд байхадаа нэгэ килограмм аарса шанарайнгаа талаар табан килограммһаа үлүү үбһэнэй тэнтэй болоно. Зелёнко, обёосой һолоомон гэхэ мэтые жэшээжэ үзөө хада, үбһэндэ орходоо үшөө бага белогтой юм. Энэ ушарһаа шахалгада табигдаһан малай тэжээлэй рацион соо аарса холилсожо, тэрэниие шанаржуулхын тулада анхарагдадаг болонхой. Тиигэжэ 1964 ондо гэхэ гү, али түрүүшынь жэлдэ 220 центнер аарса бэлдэгдэһэн. Хойшодоо жэл бүридэ 90 тонно хүрэтэр үйлэдбэрилэгдэнэ.

Хайшан гээд аарса бэлдэгдэнэб тэһэн асуудал гаража магад. Энээндэ харюу үгэхынгөө урдахана иигэжэ хэлэебди. Манай республикын алишье ажахынууд һүеэ гүрэндэ тушаажал байдаг гээшэ ааб даа. Тоһоной заводуудта үдэр бүридэ абаашагдажа байһан хэдэн мянгаад тонно һүнэймнай тоһониинь абтаад, үлөөшэ сэгээн һүниинь миил хосордог шуу. Колхоз, совхозуудай тэрэниие ехээр худалдан абаад, малда уулгаха гээ һаа, үнэ сэнгынь урданайхи шэнги бэшэ, бага болонхой. Тиигээд машинадагдаһан һүеэ хямдарһан сэнгээрнь аарса хэхэдэ яаха байнаб? Иимэл асуудал совхозой дирекцидэ табигдажа, шиидхэгдэжэ байна.

Малай тэжээлые белок ехэтэй болгохын тулада аарса бэлдэхэдээ, ажахыда элдэб хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдөө. Эндэхи дүрбэдэхи отделениин тосхоной фермэдэ 10 томо хайрсаг бэлдэгдээ юм. Тус бүридөө 4,5 тонно багтаамжатай тиимэ хайрсагууд соонь эһээбэри хэмжээгээр (тонно һүндэ нэгэ хүнэг эһээбэри)оёортонь хэгдээд, тоһоной заводһоо асарагдаһан машинын сэгээн һүн эюулэгдэжэ, хоёр үдэр хахадай туршада эһээгдэдэг. Тиигээд тэрэниие бүхыдэнь нэгэ адлиар эһээхын тулада тусгаар насос хэрэглэгдэжэ, нэгэ амһартаһаань нүгөөдэ уруунь, тэндэһээнь баһал ондоо хайрсагта, мүн һөөргэнь шлангаар һоруулан татагдана.

Тиигэжэ машинадагдаһан һүнэй гашалтагдажа, һайнаар эһээгдэһэнэй удаа гэхэ гү, али хоёр сүүдхэ хахадай үнгэрһэн хойно бүхы эһээгдэһэн 500 литрэй багтаамжатай 6 амһарта соогуур соргоор гоожуулагдан оруулагдаад бусалгагдадаг юм. «КВ-200» түхэлэй запарнигай ууралаар дүрбэн часай туршада шанагдаад, һуниндөө хүргэгдэнэ. Үглөөдэрынь тэрэнь хадаглагдадаг газартаа баһал соргоор татагдажа, модоор хэгдэһэн томо хайрсагууд соо эюулэгдэнэ. Аарса хадаглагдаха тиимэ хайрсагуудай оёорынь мэшээг хэдэг хоолостоор татагдажа хадаатай байдаг. Тэрээгээр аарсын шүүһэн доошоо гоожоно.

Гашалһан һүнэй гэхэ гү, али бусалһан аарсын шүүһэн газарта шэнгэжэ миил хосордоггүй ха юм. Тиимэ шүүһые малда уулгахада хоолтой байдаг. Энэнь ажахыда баһал хэрэглэгдэдэг болонхой. Хайшан гээд хэрэглэгдэнэб? Аарса халагалдаг ута сарайн хажууда зуугаад тонныи багтаамжатай нүхэн соо таряанай һүүл адхагдана. Тэндэнь аарсын хайрсагуудһаа гоожоһон шүүһэн хэдэн олон соргоор адхаржа, нүхэн соохи таряае дэбтээжэ байдаг.

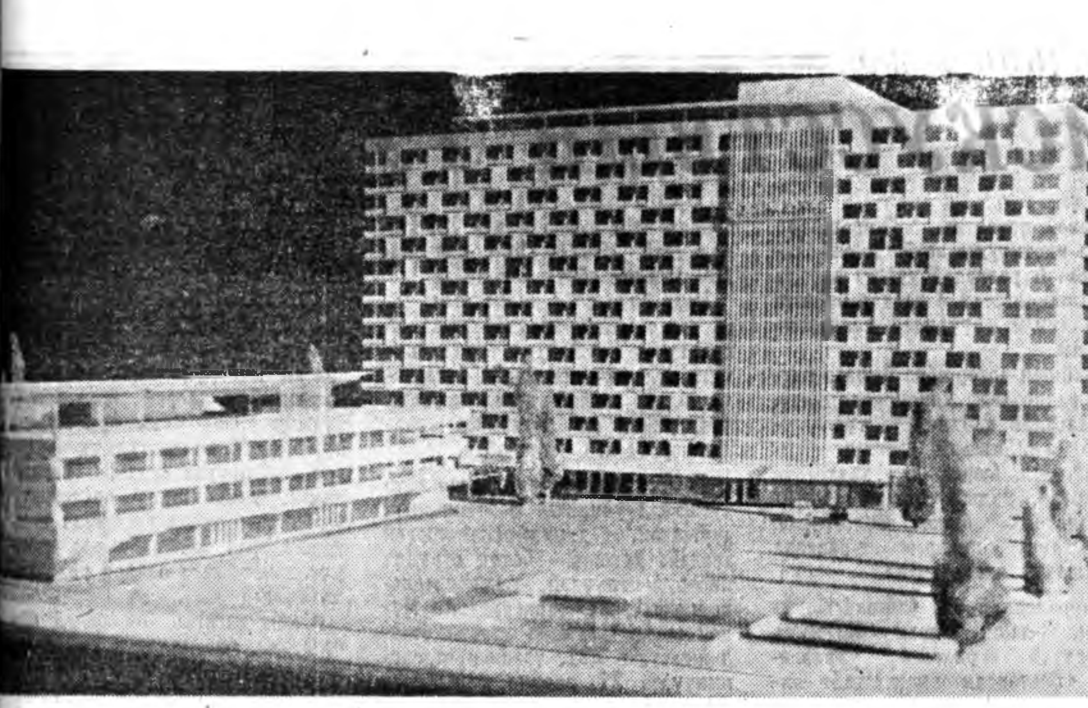
Аарса шаналганда хоёр хүн ажалладаг. Тэдэнэр июнь һараһаа эхилээд сентябрь һара дүүрэтэр хүдэлхэдөө дүрбэ һарын туршада 800—900 центнер аарса бэлдэдэг юм. Нэгэ тонно һүнһөө 200 килограмм аарса абтана бшуу. Энэ аргые республикымнай ажахынууд хэрэглэжэ шадаа һаа, нинтын малда үгтэхэ тэжээлые белок ехэтэй болгожо, гүрэндэ тушаагдахаар шахагдажа байһан малые үбэлэй сагта түргөөр таргалуулха аргатай.

Энэ хуудаһа Яруунын совхозой зоотехник Ц. ГОНЧИКОВ, манай газетын тусхай корреспондент Т. ГАРМАЕВ гэгшэд бэлдэбэ.

ЭДЭ ЗУРАГУУДТА: 1. шахан таргалуулдаг малай гүүртын бригадир Н. И. Перетолчин (баруун талаһаа) 2. Фермын түрүү малшадай нэгэн В. Д. Яшина. 3. Гүрэндэ тушаагдахаар шахагдажа байһан мал.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: олон дабхар унталгын корпусой ба столовын 2 мянган hууритай пансионадай ...ной проектын түhөө шэнжэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ЖАРГАЛАЙ НАРАН

РСФСР Монгол хоёрой хоорондо хани ёhоной харилсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй баталагдаhаар ноябриин 5-да 45 жэл болобо. Энэ хэлсээн хадаа Монголой түүхэдэ анха түрүүн адли тэгшэ эрхын үндэhөөр баталагдаhан договор байhан юм.

Тэрэ үедэ Москва ерэжэ, Ленинтэй уулзаhан делегадуудай дунда А. Мягмар ябалсаа. Энэ нүхэр мүнөөшье Улаан-Баатар хотодоо hуудаг.

...рхим хүндэтэ, аха заха хүнүү... нэгэн бологшо Мягмар үбгэ... гэртээ байхадань тудажа ерэ... Нэгэ багахан абдарай саа... набтархан шэрээ дээрэ hуу... фотокарточкануудые хара... байба.

...аниие энэ үбгэн ехэ hайнаар ...жа хүндэлөөд, яаралгүйхэ... хөөрэжэ оробо.

— Амарай хүбүүн Мягмар гээ... Энэ наhан соогоо олон юу... үзэhэн хараhан байнаб... Сүхэ-Баатартай хамта автономито ...голой армида алба хэhэн хүм. ...айхинай хубисхалта буhалгаа ...э үедэ би Сүхэ-Баатарай адью... болоо hэм. Мүнөө би үбгэ... даа. Тэрэ сагай алдар суута ...л хэрэгүүдэй олониинь мар... байна. Харин нэгэл шу... юумэ хэзээдэшье мартахагүй байхаб. Тэрэ ушарые мүнөө... нюдэндөө хаража байhан ...ги бүгэдыень hананаб. Энэ ...р 1921 оной ноябриин 5-да ...вада болоhон юм.

Тиигээд Мягмар үбгэн бидэндэ ...токарточка харуулба. Тэрэ зу... дээрэнь Владимир Ильич Ле... Кремльдэхи хүдэлмэриин ...лга харуулагдана.

— Бүгэдэндэ арюун нангинаар ...гдадаг энэ таhалгада урзанда ... ошохоодоо ороо hэм. Намда ... танил, дүтэ үзэгдөө даа. ...ээд лэ мэнэ гэhээр хажуудахи ...ээр манай Ленин багша орожо ...зэнь гэжэ hанаа бэлэйб,— гээд ...гмар саашань үргэлжэлүүлэн ...нэ.

...игэжэ хэлээд, Мягмар үбгэн ...оhаа бодожо, таhалга соогуу... ишэ тиишээ ябана.

— Эндэhээ Москва гараhан ...най хойноhоо ехэ шанга hал... буугаа hэн. Иимэ hал... болоходоо сул губи газарта ... бороо асардаг, hэрюу оруул... юм. Тиин 1921 ондо револю... шанга hалхин боложо, хэ... заяанай зобожо ядажа байhан ...ай Эхэ орондо өрхэ сүлөө, зол ...гал асараа hэн. Арадай ху... ...ал хойто зүгтэмнай—Алтан... ...гта эхилжэ болоhон юм. Хой... зүгтэмнай hуудаг зүблэлтын ... дүүнэрнай манда туhалаа ... Июль hарада арадай хубис... ...ай арми Улаан Армиин сэрэг... ...тэй хамта Богдын Хүрээе сү... ...лөө. Манай арад зон феодал ...шуулые, хари гүрэнүүдэй хар... ...с банлидуудые hэе оргүй нам... ..., урдань дарлуулжа мүл... ...лжэ байhан үгытэйшүүлнай ...шуулай мал адууhые хүсөөр ...яан абаад, арад зоной засаг ...э тогтооhон байна.

Мягмар үбгэнэй нюдэниинь ...лтазажа, шэг шарайнь залуу бо... ...одол гэнэ:

— Агуу Ленинтэй уулзаха зол ...би намда тудаhан юм. Дарлуул... ...и бүхы зоной багшые нюдөөрөө ...раhан хүн гэхэдэ, мүнөө би ...нголдо гансаараал байна гээшэ ...б. Владимир Ильичые ехэ үни... ...й, тон ойро дүтэ мэдэнэб гэжэ ...имдаа hанагшаб.

Ленин нам тээшэ хараад, ми... ...и урдын хүшэр хүндэ байдалые ...ыень таажа мэдэжэ байна, ...ын малшан абыемни баяд ноё... ...й тасэхын аргагүйгөөр дарлажа ...йhан тухай, арад зониемнай ...жын эзэмдэгшэдэй доромжол... ...о байhан тухай дууhыень ойлго... ...о мэдэжэ байна гэжэ hанаа hэм.

— Эгээл эндэ бидэнэр Владимир Ильичые хүлеэжэ байгаабди,—гээд Ленинэй таhалгын фотозурагые Мягмар харуулна.—Делегациин гэшүүд эндэ hуужа байгаа. Харин би делегациин үмэнэhөө Лениндэ үргэхэ гэhэн хүхэ сэнхир хадаг гартаа бариад зогсожо байгааб. Владимир Ильич яаралтай түргөөр таhалгадаа орожо, бултантаймнай мэндэшэлэлдэбэ. Тииhэн бэеэрээ бүгэдыемнай hуугты гэжэ уряад, өөрөө креслэдээ hуугаа hэн.

Сүхэ-Баатарай нам тээшэ эрьежэ харамсаарнь, би түргэхэн тэрээндэ хадагаа үгөө hэм.

Ахамад жанжан Сүхэ-Баатарнай Владимир Ильичтэ хадаг бариха зуураа:

— Хэтэ мүнхэдөө энхэ амгалан, элүүр мэндэ hуухыетнай бидэ хүсэнэбди,— гэжэ хэлээ hэн.

Агуу Ленин багша гарымнай шангаар барижа амаршалhан байна.

Тиигээд лэ хөөрэлдэжэ эхилээ бэлэйбди. Ямар удхатай хөөрэлдөөнэй болоhые монгол арад зон бүгэдэ мэдэжэ байна. Тэрэ хөөрэлдөөнэй удхань Монгол арадай революционно партиин 9-дүгээр ехэ хурал дээрэ соносхогдоо hэн.

Зүблэлтэ Россин хүдэлмэришэн, таряашантай холбоо барисаатайгаар гүрэнэйнгөө болон ажахынгаа бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхэ ябадал манай ороной ажалшан бүхэнэй өгөөн үнэн зүб зам мүн гэжэ Ленин хэлээ hэн. Энэ тэмсэлые амяар амяраа хэжэ болохогүй, тиимэhээ монгол арад амжалтатайгаар тэмсэхын тула өөрынгөө парти байгуулха ёhотой.

— Энэ хөөрэлдөөн манай делегациин сэдьхэл зүрхэндэ хэзээдэшье мартагдахагүйгөөр хадуугдаа hэн,— гээд Мягмар үбгэн үргэлжэлүүлнэ.— Бидэ тиихэдэ хубисхал хэхэ айхабтар ехэ эршэ зоригтой болоо бэлэйбди. Тэрэ үдэртөө РСФСР Монгол хоёрой хоорондо хани ёhоной харилсаа тогтоохо тухай хэлсээн баталагдаhан юм. Тэрэ хэлсээн адли тэгшэ эрхэтэйгээр Монголой түүхэдэ анха түрүүн баталагдаhан улас-хоорондын хэлсээн мүн байгаа. Хэлсээ баталалганда зорюулагдаhан баяр ёhололой болоходо, Михаил Васильевич Фрунзе байлсаа. Фрунзе манай жанжан Сүхэ-Баатарта алтан hэлмэ бэлэглээд, Ильич танда тон ехэ амар мэндые хүргэнэ гэжэ хэлэhэн юм....

Тиигээд бидэ Монгол орондоо тон баяртайгаар, яаралтай түргэн бусажа ерээ hэмди. Делегадууд Ленинэй үгэhэн шухалын шухала захяа заабаринуудые асарhан юм. Тэдэ захяа заабаринуудынь МНРП-гэй бүхы ажал ябуулгын үндэhэ hуури болоhон, манай партиин жэнхэни хараа шугамай гол удхань болоhон юм. Тэрэ захяа заабаринуудыень монгол арадта зол жаргал, арюун hайхан сүлөөтэ ажабайдал асаран мандуулhан алтан нарантай адли байгаа.

— Баhа нэгэ фото-зураг харагтыл даа,— гэжэ Мягмар үбгэн нэгэ хэдыхэн соо дуугай hуугаад хэлэбэ.— Манай ниислэл хото урдань иимэ байhан. Дүшэ гаран жэлэй саада тээ дуган дасангууд, мүн үгытэйшүүлэй өөдэгүй муу hэеы гэрнүүд эндэмнай дүүрэн байhан юм. Богдын Хүрээ гэхэ гү, али Да-Хүрээ урдань ламанарай шэбээлhэн гол хэрэм мүн байhан. Тэрэ үедэ монгол зон үзэг бэшэг мэдэхэгүй, яаха аргагүй ядаржа зобожо байhан юм. Харин мүнөө иимэ томо hайхан манай Улаан-Баатар хотые сонхоор хараад үзыт...

Урдань богдо гэгээнэй ордон байhан шобхо оройтой гэрэй саагуур промкомбинадай болон электростанциин ута үндэр хоолойнууд харагдана. Станци дээрэ тепловозуудай дохёо үгэхэнь дуулдана. Тэрэ наанаханань тохорюунай хүзүүндэл адли ута ута кранууд үлыл дэнэ. Тэндэ хүн зоной hууха шэнэ гэр байранууд баригдажа байнхай. Тээ саанахан, хадын хормойдо аэропортын бетон харгы наранай хурса гэрэлдэ ялалзан зуралзан харагдана. Улаан галстугтай үхибүүд hургуулидаа яаран гүйлдэнэ.

Тиин бидэ арад зоной засагай түлөө, хүнүүдэй жаргалта байдалай түлөө тэмсэлэй баатарлиг түүхын хуудаhануудые ираhандал адляар үнинэй фотокарточкануудые дахин дахин харанабди.

Арадай революциин армиин бүлэг командирнуудай дунда Сүхэ-Баатар тэрэ hууна. Баhа нэгэ бүлэг командирнуудай дунда туранхайшаг шарайтай залуу хүбүүн—пулеметчик Мягмар зогсоно. Баhа нэгэ фотокарточка дээрэ Мягмар Семен Михайлович Буденнытой зэргэлээд hууна. Хоюулаа монгол хубсаhа үмдэнхэй.

— Би тиихэдэ 35-тай байгааб,—гээд Мягмар энеэбхилнэ.— Тэрэ үедэ морин сэрэгэй дивизиин штабай начальник ябааб. Удаань арадай армиин морин сэрэгэй механизированно частьнуудта алба хэhэн, мүн генеральна штабта хүдэлhэн хүнби.

Гушаад онуудта Улаан-Баатар шадар промкомбинат бодхоожо байhан баhа нэгэ фото-зураг бии. Хэдэн зуун hэеы гэрнүүд, олон түмэн хүнүүд, орой гансахан экскаватор тэндэнь харагдана. Удаадахи фото-зурагтань гушан жэл болоод шэнэ Дарханай дүрсэ буулгагданхай. Эндэнь хүнүүд үгы шахуу, гансал машинанууд, заводуудай шэнэ шэнэ байшангууд, тон шэнэ экскаваторнууд харагдана.

hаяшаг абхуулhан фото-зурагууд дээрэнь hургуули, институдууд үзэгдэнэ, ниислэл хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо воскресникүүдэй хэгдэжэ, хари гүрэнэй айлшадтай уулзажа байhаниинь харагдана.

— Энээнhээ хойшодоо манайхяар ябажа байгты. Би таниие хүбүүдээрээ танилсуулхаб. Хоюулаа хүдэлмэришэд юм. Мишигдоржомни промкомбинадта ажаллана, Ням хүбүүмни барилгын монтажник юм. Ашанарни намайгаа мартадаггүй юм даа,— гээд ябаха дээрэмнай Мягмар хэлэбэ.

— Би үшөөл шадалтай байнаб. Клуб, hургуулинуудаар, завод, фабрикануудаар ябажа хөөрэлдөөхэнэб, үнинэй революционернүүдэй хэлтэстэ ажалланаб,— гэнэ.

Бидэнтэй хөөрэлдэhэнэйнь түлөө Мягмарта үнэн зүрхэнhөө баясхалан хүргөөбди.

А. КРИВЕЛЬ.

Улаан-Баатар—Москва.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД

«Севзапморгидрострой» трест... СССР-эй Министрнүүдэй Сове... болон ВЦСПС-эй дамжуулгын ...ан туг таба дахин улаа дараа... ...лан олгогдобо. Энээн тухай ...хэбэри Транспортна барил... ...ы министерствын коллегиин бо... ...төмэр замай транспортын хү... ...лмэришэдэй профсоюзай ЦК-... ...й хамтын заседани дээрэ бата... ...н абтаа.

Совет засагай табин жэлэй ойе ...имээр угтахын түлөө гидроба... ...лгашадай дунда дэлгэрhэн со... ...лис мүрысөөн энэ трестын ...лектив үүсхэhэн байгаа. Тус ...ест Ленинградай пароходуудай ...олог газарые болзорhоонь урид ...аглалгада үгөө, Сайменскэ каналые шэнэдхэн hэльбэнэ, Медвежьегорскдо гол мүрэнэй шэнэ портые барина.

Тэрэшэлэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугууд «Забайкалтрансстрой», «Севкавтрансстрой», «Казахтрансстрой», «Севзаптрансстрой», «Трансэнергомонтаж» гэжэ трестнүүдтэ, Главдорстройн 10-дахи барилгын управленидэ, 5-дахи хүүргэ барилгын трестдэ олгогдоhон байна.

Хорин хоёр предприятида министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугууд үгтэхэ болоо.

(ТАСС-ай корр.).

ШАМДАХА САГ ЕРЭЭ

1967 оной январиин 1-hээ абахаар газетэ, журналнуудые захилтын болзор байгша оной ноябриин 25-да дүүрэхэнь. Теэд республика доторнай хэблэл тараалтын ябаса тон хангалтагүй байна. Энээниие доро толилогдоhон мэдээнhээ хаража үзэе:

Аймагууд	1000 хүн бүридэ тараагдаhан хэблэлэй тоо	
	1966 оной январиин 1-дэ	1966 оной ноябриин 1-дэ
Баргажанай	**683**	**424**
Баунтын	**1057**	**657**
Бэшүүрэй	**556**	**407**
Зэдын	**655**	**410**
Яруунын	**876**	**600**
Загарайн	**700**	**433**
Захааминай	**714**	**296**
Кабанскын	**666**	**266**
Хяагтын	**705**	**292**
Мухар-Шэбэрэй	**684**	**482**
Ахын	**1079**	**754**
Прибайкалиин	**652**	**382**
Хойто-Байгалай	**915**	**552**
Сэлэнгын	**785**	**270**
Түнхэнэй	**678**	**495**
Хориин	**676**	**319**
Улаан-Үдэ хото	**817**	**292**
Тэрэ тоодо Улаан-Үдын хүдөөгэй аймаг	**—**	**68**
Бүгэдэ республика дотор	**746**	**352**

Энэ мэдээнэй ёhоор, мүнөө жэлэй хэблэл захилгые нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, миил 47 процент болоно. Сошордомоор байдал бэшэ аал? hүүлэй 10 хоногой туршада захилгые бага зэргэ дабшуулhан аймагууд гэбэл: Баргажанда—154, Баунтада—157, Загарайда—142 хэhэг газетэ, журналнуудые (1000 хүнтэ) нэмэжэ захюулhан байна. Бусад аймагуудта хубилалта гараагүй. Захааминай аймаг («Союзпечатиин» агентствын начальник Р. И. Кулакова), Кабанскын (начальнигынь Л. Ф. Чернявский), Хяагтын (начальнигынь В. И. Платонов), Улаан-Үдэ городой болон Улаан-Үдын хүдөөгэй аймаг (агентствын начальник Е. П. Моссорова) хэблэл тараалгаар илангаяа ехэ гээгдэлдэ ороhон байна.

Хэблэл тараалтые hайнаар эхилhэн Сэлэнгын аймаг (агентствын начальник Х. Т. Пальшина) энэ үедэ юушье хээгүй hууhаар мүнөө хамагай hүүлдэ шэрэгдэжэ ябана.

Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Яруунын аймагууд hүүлэй арбан хоногой туршада хуушан hуурияа дабшаагүй.

Захил абалга—түбэй газетэ, журналнуудта—ноябриин 25-да, республикын, районуудай хэблэл—январиин 1-дэ хаа хаанагүй зогсоогдохо юм. Тиимэhээ ноябриин 26-hаа хойшо абтаhан захил 1967 оной февралиин нэгэнhээ хойшо гүйсэдхэгдэхэ болоно.

Захил хэжэ дүүргэхэ үдэр хүрэтэр оройдоол 20 хоног үлэбэ. Энэ үе соо захил абалгые эрид хурдалхаагүй hаа, республика доторнай олон мянган ажалшад өөhэдынгөө уншадаг газетэ, журналнуудаа январиин нэгэнhээ абажа шадахагүй болохонь. Олониитын хэблэл тараагшад, «Союзпечатиин» хүдэлмэрилэгшэд, ялабхитэд энэ үлэhэн хорин хоног соо эршэмтэйгээр, оролдолго үүсхэлээ дүүрэн гаргажа ажаллаха ёhотой. Энэ политическэ удха шанартай хэрэгтэ нютагай партийна, комсомольско, профсоюзай эмхинүүд али болохо туhаламжа үзүүлхэ, ойлгуулamжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэй.

«Буряад үнэн» газетэ тараалга бүришье хангалтагүй. Энэ үетэ республика доторнай ерэхэ жэлэй захилаар миил 2868 хэhэг тараагдаад байна. Ниитэ ойлгуулалжын хүдэлмэри hайнаар ябуулжа, уншэhэн хэлэн дээрэ гарадаг газетэсэ үргэнөөр захюулха ушартайбди. Юуб гэхэдэ, нютагаймнай буряад зон өөhэдынгөө үндэhэн хэлэн дээрэ гарадаг газетэ, журналнуудые уншаха дуратай ха юм. Энээниие яашье мартажа болохогүй.

В. САВИНОВ,
«Союзпечатиин» областной таhагай начальник.

ЭДЭБХИТЫН ОРОЛДОЛГООР

Билюутэ—тиимэшье ехэ тосхон бэшэ. Эндэ Сэлэнгын совхозой гурбадахи отделени оршоно. Малшад, механизаторнууд болон hаалишад эндэ ажаhуудаг юм. Тэдэнэй захиhан газетэ, журналнуудые, мүн бүхы почтыень зөөдэг нэгэ хүн бии. Нэрэнь Дэмбэрэл Дашиевна Базарова. Теэд нютагайхидынь манай Дэмбээ гэжэ бага наhанайнь эрхэ нэрээр нэрлэдэг. Дэмбэрэл Дашиевна үнэхөөрөө тус тосхоной хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн. Наhаар залууханшье hаа зургаан хүүгэдэй эхэ. Үхибүүдээ бүгэдынь эрхим hайнаар хүмүүжүүлэн, эрдэм hургуулида hургахынтаа хажуугаар совхозой хүдэлмэридэ холо ябажа байгаа.

Мүнөө нүхэр Базарова малшад, таряашадай почто зөөхэдөө, ажалшан бүхэнэй газетэ, журнал захидаг, уншадаг, hонирходог байhан тула тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлгые бэелүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Энэ үедэ айл бүхэндэ ябажа хэблэл захюулна.

— Агуу Октябриин социалис революциин илажа, Совет засагай тогтоhоор 50 жэлэй ойн hайндэрые ороноймнай бүхы хүн зон ажал хүдэлмэриин илалтаар угтаха гэжэ ехэ бэлэдхэл хэжэ байна. Энэ үе соо манай газетэ, журналнуудай хуудаhануудта ажалшадай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые, хүдэлмэриин түрүүшүүлэй илалта, амжалтануудые болон тэдэнэй ажалай дүй дүршэлые үргэнөөр согсолон толилжо байха ха юм. Мүн Совет засагай үедэ арад зоной соёл гэгээрэлэй, ажаhуудалай ехэ хүгжэлтэ тухай, социалис шэнэ байдалай бэхижэн мандахын түлөө хүсэ шадалаа хайрлангүй тэмсэhэн эрэлхэг зоригто баатарнуудай намтар түүхэ баhал ходо ниитэлэгдэжэ байха болоно. Тиимэhээ 1967 оной хэблэл захяагүй нэгэшье айл байха ёhогүй гэhэн зорилго табигдана,—гэжэ нүхэр Базарова хөөрэнэ.

Дэмбэрэл Дашиевна энэ үедэ өөрынгөө бишыхан тосхоной 79 айлда 905 түхэригтэ газетэ, журналнуудые захюулаад байна. Хэблэл тараалга үргэлжэлhөөр. Мүнөө илангаяа республикынгаа болон нютагай газетэ, журналнуудые эршэмтэйгээр тараажа байна.

Олоной хэрэгэй түлөө оролдожо ябаhан нүхэр Базаровагай ажал хүдэлмэридэнь амжалта хүсэе.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ХИЛЬЫН СААДАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Ядерна зэбсэгэй тараалгые зогсоохо

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 3. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн политическэ, аюулгүйе сахилгын асуудалнуудые шиидхэдэг комитет «Ядерна зэбсэг тараахагүй тухай асуудалаар үгээ ойлгосолгые бэрхэтэй болгожо байhан ябуулгануудhаа гүрэнүүдэй арсаха тухай» шиидхэбэриие үсэгэлдэр hайшаагаа. Энэ пунктые Советскэ Союз Ассамблейн зүблэхэ зүйлдэ оруулгаhан юм.

Тус резолюци баталха гэжэ 100 делегаци дуугаа үгэhэн, 1 делегаци буруушааhан, 1 hаналаа бариhан байна.

Энэ шиидхэбэри баталан абаhан ушар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида онсо шухала удха шанартай гэжэ нэгэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ Леопольдо Бенитес (Эквадор) мэдүүлбэ.

Антигуа арал бэеэ даанги болобо

ДЖОРДЖТУАН. (ТАСС). Антигуа арал гэдэг Англиин колони бэеэ даанги болобо. Энэнь Англиин 150 жэлэй зонхилолгоhоо мултарhан, Карибскэ далайдахи бүлэг аралнуудай түрүүшынхи болоно.

Антигуа арал Британиин Вест-Индидэхи олтирогуудай тоодо ороно. 281 дүрбэлжэн километр талмайтай, 61 мянга гаран хүн зонтой. Тэдэнь гол түлэбтөө Африкаhаа асарагдаhан богоол үт гарбалтай негрнүүд. Энэ аралай ниислэл ба ехэ портнь Сент-Джонс гэжэ нэрлэгдэдэг. Европоhоо, Канадаhаа, США-hаа ерэhэн пароходуудай ородог ондоошье портнууд бии. Энэ арал халуун ороной уларилтай. Гол түлэб хүдөө ажахы эрхилдэг. Саахарай, хлопогой плантацинууд газар дайдынь нилээд ехэ хубиие эзэлнэ.

Антигуа арал шэнэ конституцитай болохо зэргэтэй. Гэбэшье Англиин правительство аралай гадаадын политикые хиналта доро үлөөхэ юм ха.

Энэ арал дээрэ 99 жэлэй болзороор далайн сэрэгэй, агаарай сэрэгэй баазануудые тогтоохо эрхэ олгохыень Америкын Холбоото Штадууд дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Великобританиие баадхаhан юм.

Президент Мобутын шэнэ декрет

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Киншасын радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Конгын (Киншаса) президент Мобуту провинцинуудтахи засаг захиргаануудай бүхы ябуулгые өөрынгөө хиналтада абаба. Мобуту тусхай декрет гаргаа. Тэрэнэй үндэhөөр, республикын конституциие эбдэнэ гэжэ гү, али нациин ашаг туhада зүришэнэ гэжэ тоолобол, провинцинуудтахи засаг захиргаануудай гаргаhан хуулинуудые сүм гү, али зарим талаарнь болюулха эрхэтэй байна.

ФРГ. Ниитын транспорт хэрэглэhэнэй үнэ түлөөhые эрид ехээр нэмэhэн ушар Баруун Германиин ажалшадай, hурагшад залуушуулай дунда зэбүүрхэл үүсхээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: городой транспортна замуудай нэгые хааhан демонстрантнуудые Кельнын полицинхид намнаха hэдэлгэ гаргажа байна.

АДН—ТАСС-ай телефото.

УРДА ВЬЕТНАМЫЕ СҮЛӨӨЛХЭ НАЦИОНАЛЬНА ФРОНТЫН ХАНДАЛГА

ХАНОЙ, ноябриин 3. (ТАСС). Американскэ түримхэйшүүлэй, тэдэнэй туhамаршадай hөөргэдэн добтолхо гэhэн hэдэлые таhалдуулхын тула бүри ехэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргахыень Урда Вьетнамай сүлөөлхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые, бүхы хүн зониие уряалhан хандалга Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын Центральна Комитедэй Президиум октябриин 27-до тунхаглаа гэжэ ВИА агентство дамжуулба.

hүүлэй хуурай сезон соо hөөргэдэн добтолхо зорилгоор американскэ түримхэйшүүл Урда Вьетнам худар өөрынгөө мүрдэлгын сэрэгүүдэй ехэ отрядуудые эльгээhэн байна. Тиигэбэшье hаань, манай арад зон, манай зэбсэгтэ хүсэнүүд тэдэ сэрэгүүдые бута зада сохёо гэжэ хандалга дотор хэлэгдэнэ.

Гансахан Урда Вьетнамда энэ жэлэй түрүүшын 9 hара соо сүлөөлхы зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 200 мянган солдадуудые, тэрэ тоодо 90 мянга шахуу американ түримхэйшүүл ба тэдэнэй дахуулнуудые алаhан, шархатуулhан, ябаган сэрэгэй 27 батальон, моторизованно 9 подразделениие барандань шахуу үгы хэhэн, 1651 самолёт буудажа унагааhан байна.

Дайсанай хараалhан «номгоодхолгын» түсэб мүн лэ сүм буруу hуроо.

Сүлөөлэгдэhэн районуудай тоо хорохогүйhөө гадна, үшөө олон болоо; Куангчи, Тхыатхиен гэхэ мэтэ провинцинуудай hуурин тосхонууд нэмэжэ нэгэдээ.

Сүлөөлэгдэhэн районууд дотор эдэлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ бүхы дээрээ хорооогүй.

Нютагай зон, регулярна сэрэгүүд американскэ түримхэйшүүлдэ, тэдэнэй туhамаршадта эсэргүү бүри шанга сохилтонуудые хыт, эхилхээ байгаа хуурай сезоной үедэ дахинаа hөөргэдэн добтолхо гэhэн hэдэлгыень таhалдуулыт гэжэ хандалтын түгэсхэл дотор уряалагдана.

Тэрэ хандалга зэбсэгтэ, политическэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень сүлөөлэгдэhэн районуудай, тэрэшэлэн дайсанай саг зуурын хиналта доро байhан районуудай хүн зониие уряална.

Пекиндэ митинг, демонстраци болобо

ПЕКИН, ноябриин 3. (ТАСС). Пекиндэ мүнөөдэр «хунвэйбинүүдэй» ба Хитадай арадай-сүлөөлэлгын армиин солдадуудай митинг ба демонстраци болоо. Энээндэнь 2 миллион хүн—гол түлэбтөө ороной өлдэб районуудhаа Пекин ерэhэн «хунвэйбинүүд» хабаадаба. Мао Цзэ-дун, Хитадай бусад хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

КПК-гай ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо, оборонын министр Линь Бяо митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ энэнэй урда тээ ябуулагдаhан «соёлой хубисхалай» түхэл маягууд, арга методүүд зүб байгаа гэжэ мэдүүлбэ. «Соёлой хубисхал» «түсэбшэлэн, удаа дараалан» бэелүүлхые Линь Бяо уряалба.

Мүнөөдэрэй митинг, демонстрацида энэнэй урда тээхи шэнгеэр арадай-сүлөөлэлгын армиин солдадууд хабаадаа. Эдэнэр демонстрантнуудай колоннонуудые удэшэнэ, дабшаха замыень хангаhан байна. Урда тээхэнэнь КПК-гай ЦК-гай канцеляри ба КНР-эй Гүрэнэй соведэй секретариат «хунвэйбинүүдтэ» хандаhан бэшэг дотороо армиин «хүтэлбэридэ мэдэлээ үгэхыень» тэдэниие уряалба.

Эрхард сухариба

БОНН, ноябриин 3. (ТАСС). Сүлөөтэ демократическа партиhаа түлөөлэгдэhэн дүрбэн министрэй кабинедhээ гараhантай дашарамдан тохёолдоhон правительственна кризисэй ФРГ-дэ болоhонhоо хойшо неделиин үнгэрөөд байхада, канцлер Эрхард хэрбээ парламентын олонхидо түшэглэхэ шэнэ холимол правительство байгуулжа шадагдаха hаань—тушаалhаа гарахаар бэлэн байhан тухайдаа мэдүүлбэ. Мүнөөдэр хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, ХДС-ХСС гэдэг парламентска фракциин үсэгэлдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, «гүрэнөө ударидаха хаба шадалтай» парламентска олонхиин бии бололгодо hаад хэхэгүйб гэжэ Эрхард мэдүүлээ. «Тиин, отставкада гарахаар бэлэн байhан тухайдаа Эрхард мэдүүлээ гээшэ» гэжэ «Франкфуртер Альгемайне» газетэдэ бэшэнэ.

ОАЕ-гэй тусхай мисси Аккрада ошоо

ЛОНДОН. (ТАСС). Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ) министрнүүдэй соведэй мүнөө Аддис-Абебада боложо байгаа сессиин зүгhөө Ганада эльгээгдэhэн «эб найрамдалай мисси» Ганын сэрэгэй правительствын тусхай түлөөлэгшэдтэй Аккрада хэлсээ хэжэ эхилээ.

Рейтер агентствын корреспондентын Аккраhаа мэдээсэhэнэй ёhоор, хэлсээнэй гол асуудалынь—ОАЕ-гэй министрнүүдэй соведэй сессидэ ошожо ябаhан Гвинейн делегациие Ганын засагаархидай hаяхан барижа хааhанhаа уламжалан Гана Гвиней хоёрой хоорондо гараhан зүрилдөө зайсуулха ябадал болоно.

Гурбан талын уулзалгын үрэ дүнгүүд тухай

ДЕЛИ, ноябриин 3. (ТАСС). hаяхан Делидэ ОАР-ай, Югославиин президентнэрэй, Индиин премьер-министрэй хэhэн уулзалга «ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй ба хүгжэжэ байгаа оронуудта тон шухала удха шанартай, ехээр hонирхогдолог» уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ арга олгоо гэжэ премьер-министр Индира Ганди үсэгэлдэр Индиин парламентын арадай палата дээрэ мэдүүлээ.

Гурбан гүрэнэй ударидагшад нэгэ зарим оронуудай зүгhөө нүгөөдүүлээ зонхилдог бүхы формонуудые, дэлхэйе хубааха ба арсалдаатай асуудалнуудые шиидхэхын тула хүсэ хэрэглэхэ гэдэг hэдэлгэнүүдые зүбшэн хэлсэhэн байна гэжэ Ганди мүн лэ мэдүүлбэ.

Уулзалгада хабаадагшад яаралтайгаар зэбсэглэхэ ябадалай hүжэрөөгдэжэ байhанда hанаа зободогоо элирхэйлэн мэдүүлээд, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай хэлсээ дары баталхые уряалаа гэбэ.

Японой шахтёрнуудай үлэсхэлэн

ТОКИО. (ТАСС). «Мицуи Сэкитан Когио» гэжэ нүүрhэнэй компаниин Миикэгэй шахтын 8 шахтёр Кюсю арал дээрэхи Омута гэжэ городто хэдэн үдэрэй турша соо үлэсхэлэн байжа үргэлжэлhөөр. Эдэ шахтёрнууд 1963 оной ноябрьда уурхайн газай дэлбэрхэ үеэр хорондо дайраглажа үбшэлhэнэй тэдхэмжэ түлэлгын болзор hунааха эрилтэ табина.

Тиихэ үеын усал гэмтэлэй үедэ бүтэн үлэhэн 822 хүниие барандаа элүүр гэжэ тоолохо, тиигээд 1966 оной январиин 1-hээ эдээндэ тэдхэмжэ түлэхэсэ болихо гэжэ Японой ажалай министерство hаяхан шиидхээ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Бэлиг бадаруулагшадай гуламта.

Үнинэй үзэгдөөгүй намар.

Хэдэ мянган хүн суглараба.

УЛААН-ҮДЫН ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИЩИИН 35 ЖЭЛ

БУРЯАД ИСКУССТВЫН ГУЛАМТА

П. И. ЧАЙКОВСКИИН нэрэмжэтэ Улаан-Үдын хүгжэмэй училищи 1931 ондо тогтоһон байна. Тиихэдэ искусствын техникум гэжэ нэрэтэй байһан. Удаань театрально-хүгжэмэй училищи болгогдоо һэн бэлэй. 1949—1950 онуудһаа эхилжэ хүгжэмэй училищи гэжэ нэрэтэй болоо.

Гушан табан жэлэй турша соо хүдэлхэ зуураа училищимнай 600 гаран мэргэжэлтэдые: драматическа театрай, хоорой, оперно театрай, балет болон оркестрэй артистнарые, Буряадай АССР-эй Культурын министерствын мэдэлэй хүгжэмэй һургуулинуудай багшанарые бэлэдхэһэн байха юм. Һургуули дүүргэгшэдэй тоодо арад зондо мэдээжэ болоһон хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, РСФСР-эй габьяата артистнар В. Д. Лыгденова, Н. К. Петрова, Д. И. Кыштымова, РСФСР-эй арадай артист Б. М. Балдаков, Буряадай АССР-эй болон РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшад Б. Б. Ямпилов, Ж. А. Батуев, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Д. Д. Аюшеев, РСФСР-эй арадай артист Б. Н. Вампилов, Буряадай АССР-эй арадай артист В. К. Халматов, РСФСР-эй габьяата артист Н. С. Гендунова болон бусад олон.

Мүнөө Улаан-Үдын хүгжэмэй училищи дүүргэһэн хүнүүд оронойнгоо элдэб хизаарнуудта хүдэлнэ, һуралсана.

Манай һургуули өөрынгөө 35 жэлэй ойе Октябриин һайндэртэ бэлэг болгогдоһон һуралсалай шэнэ байшан соо угтахань. Училищиин шэнэ байшан республикымнай ниислэлэй гоё һайхан барилгатай микрорайонуудай нэгэн болохо Победа гэжэ проспектдэ бодхоогдонхой. Тус байшангай типовой проектнь «Гипротеатр» гэжэ институтда зохёогдоһон байха юм. Һуралсалай уужам һаруул олон таһалгатай 4 дабхар байшан 600 хүнэй һууритай концертнэ залтай.

Байшан дотор абяа бэшэхэ студи, радиоузел, кинопроекционно, һуралсалай кабинедүүд түхеэрэгдэнэ. Училищиин дэргэдэ спортивна зал, буфет, ном хадагалха газартай, уншалгын зал, нотно библиотекэ, бүлэг бүлэгөөрөө, мүн ганса нэгээрээ һуралсаха 50 шахуу классуудтай.

Һуралсалай энэ байшангые 2-дохи, 3-дахи, 7-дохи СМУ-нууд, Буряадай барилгын управлени, «Востоксантехмонтажай» эмхи, «Сибэлектромонтаж» болон бусад барилсаа.

Һуралсалай шэнэ байшанда орохотойгоо хамта һурагшадые олоор абаха аргатай болоогдоо. Урдань жэлдээ 50 хүнийе абадаг байһан һаа, мүнөө жэлдэ 70, һуралсалай 1967—1968 онуудта 100 хүнийе абаха болонобди.

Эндэ бидэ соёл культурын, тэрэ тоодо манай арадай хүгжэмэй культурые хүгжөөхын тулада шухала хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ талаар манай түрэл партиин хандуулһан саг үргэлжын анхарал оролдолго харанабди.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи фортепианын, дуушадай, дирижёрско-хоровой арадай, духовой болон струнна инструментнүүдэй, теоретическо-композиторска таһагуудтай. Мүнөө жэлдэ бүхыдөө үдэрэй отделенинүүдтэ 221, үдэшын отделенинүүдтэ 27, заочно отделенидэ 34 хүн һуралсана.

Холын хараата түсэбэй ёһоор табан жэлэй эсэс хүрэтэр 600 хүн һуралсаха болоно. Тиимэһээ шухала хүгжэмэй хүдэлмэрилэгшэд олоор бэлэдхэгдэхэ юм. Профессиональна мэргэжэлтэй хүгжэмшэдые бэлэдхэлгэ материальна зохихо бааза байгуулгатай нягта холбоотой байна. Энэ асуудал шиидхэгдэжэ эхилээ. Мүнөө училищида симфоническа, духовой, арадай инструментын, баянистнуудай, ехэ хоорой оркестрнүүд хүдэлнэ. Эдэ бүхы оркестрнүүд һуралсалай коллективүүд болгогдон байгуулагданхай. Гэхэтэй хамта, училищиин оркестрнүүд болон хоор хадаа хүгжэмэй культурые арад зоной дунда нэбтэрүүлхын тулада олоной урда наадаха юм.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо бэлэдхэн, энэ түүхэтэ һайндэрые һуралсалай-хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэридэ шэнэ амжалта туйлан угтаха ехэ зорилго һурагшадай коллектив болон багшанарай урда табигдана.

О. ДАМБАЕВ,
хүгжэмэй училищиин директор.

Энэ зураг дээрэмнай хүгжэмэй училищиин шэнэ байшан.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

К. ИЛЬИН
РАССКАЗ

ЗУРХЭНЭЙ ШАРХА

Үдэрэй аяма халуун бууража, һэб-һабхан һэбшээн таримал модоной намаа набшаһа һаршагануулан наадаад абана. Халуунай буурахатай зэргэ хүнүүдэй шуулан аэровокзалай нээлгэтэй үүдэн тээһээ бури тодоор соностоно. Самолёдуудайшье мотоорнуудай абяан шангадана хэбэртэй. Биишье модоной һүүдэртэ хорожо нэгэ һонигүйхэн ном уншажа һууһанаа орхижо, бэеынгээ шалаа гаргахаяа заахан сэсэрлигэй элһэн зүргөөр ааляар алхалбаб.

Аэропортдо эртээр ерэһэндээ гэмшэнэб. Самолёдни үшөө хоёр час болоод ниидэхэ. Гостиницада һанаа амарханаар хүлеэжэ хэбтэхэ хүн аад лэ, эндэ шалажа һууха гээшэ хайшаа юм даа. Хүлеэжэ, хүсэжэ ядахаһаа залхуутай юумэ үгы гэжэ хэлсэдэг бэзэ.

Сэсэрлигэй баруун захада хүрэхэдэмни һандали дээрэ залуухан сэрэгшэ хажуудахи хани басагаяа тэбэрин һууна. Һамараагүй губ? Үгы. Тэдэл даа. Мүн лэ эндээ час урид һуугаад һэн. Дурлаһан хоёр гушан градус халууе мэдээшьегүй хэбэртэй бэлэй. Эх-даа, залуу наһан, залуу наһан... Гүлмэрхэн басаган гулабхаадал гүнгэнэн нүхэртөө эрхэлнэ. Юуншье тухай хэлэһыень ойлгохоор бэшэ. Тэдэ би талада ябаһан аад хүнэй хоорэлдөөндэ юун гэжэ анхархабиб. Гэбэшье тэдээн тээшэ ээлүүдгүй хараад абанаб. Басаган гэнтэ гараа хүбүүнэй гар сооһоо абажа, ехэл гунигтайгаар дээрэһээ һанаа алдажа, шангаханаар хэлэнэ:

— Үшөө хоёр жэл, үшөө хоёр жэл ...Сагай ошохые яажа хүлеэхэбиб...

— Дуратайл һаа хүлеэхэш,—гэжэ хүбүүн болгоомжотойхоноор ханяа тэбэринэ.

Сагай үнгэрхэ дурлаһан хоёрто урдажа байһан үһан шэнги байгаа бэзэ. Улаан-Үдэ ниидэхэ самолёт тухай радиогой соносхоходо, тэдэнэр һандали дээрэһээ хүдэлэнгүй һуужа һуугаад һэн. Самолёт соо орожо, һууряа эзэлээд, сонхоор харахадамни сэрэгшэ басаган хоёр аэродром дээгүүр маанад тээшэ гүйлдэжэ ябаба. Самолёдые үдэшэдэг агаарай граждан флодой сэнхир костюмтай эхэнэр тэдэнэртэ гараа ёдогонуулан байжа юушьеб хэлэнэ. Сэрэгшэ ехэл мэгдэһэн янзатай харюусана хэбэртэй. Басаган хүбүүнэй гарыешье барижа үрдингүй трап өөдэ гүйн гарашаба. Түмэр үүдэн хаагдажа, самолёдой мотоорнууд хүрьешэбэ. Басаган сонхын шэлдэ нюураа няагаад газаашаа харана.

Минии хажууда наһажаал болоһон буряад эхэнэр һууба. Хүнгэхэн пулаад дороһоонь буурал үһэн бултайна. Энэ эхэнэр баһал залуу хоёрые обёорһон байгаа хаш. Басаганай самолёто арай гэжэ үрдижэ һуухада кэндэшье хандангүй аалияр дуугарба:

— Хожомдоогүй хадаа һайн даа, хожомдобогүй. Самолёт саг зуура өөдөө дэгдэжэ, Шэтэ хото сэнхир агаарай нэмэргэ соо хайлашаба. Үдэрэй халуунда ангажа, эсэшэһэндээ, самолёт соо зөөлөөр үлгыдүүлэн, өөрөөшье мэдэнгүй дүүража һууһанаа гэнтэ һэришэн гэхэдээ хүршэ эхэнэрэй нёлбоһоор дүүрэн нюдые обёоржорхибоб.

Таняагүй хүндэ юун гэжэ хэлэлтэйб даа. Асууханьшье аягүй. Эхэнэр тала руу хараад лэ һугшана. Хулгай нюдөөрөө тугаарайхи басаган тээшэ хилам хараад абана. Нам руушье хараал абана хэбэртэй.

Арбан долоотойхон басаган... Ямаршье ехэ жаргалтай хүм даа. Жаргалаа өөрөө мэдэнэ гү даа? Тэдэ энэ наһажаал болоһон эхэнэр юундэ нитэрээ уйдаа гээшэб? Дайнай түлэг дунда, хорёод жэлэй үрда тээ, энэ эхэнэр арбан долоотой-наймтай байгаа хаш. Жэгтэй юм даа, хүнэй хуби заяан.

Инаг нүхэртөө таалуулжа үрдеэгүй бэе... Дураа тухай дуунай тэг дундаа таһалдаһан ушар минии үеын хүнүүдтэ һонин бэшэ... Ингэжэ бодолни дахин тэрэ залуу сэрэгшэ хүбүүндэ бусана.

Тиихэдэ Сэрэн хэдытэй байгаа хаб? Арбан юһэтэй-хоритой... Тэдэ юундэ үндэр наһатай үбгэн шэнги һанагданаб? Мүнөө энэл эхэнэртэй сасуул ябаха байгаа.

...Хура шааяжа, уһан һуулга һабаар урдажа байгаа һэн. Анишье, харашье адли 1945-дахи оной августа һарын эхин уһанай «ами» орожо, хүйтэршэһэн үе. Сэрэн Баханов түрүүшынхеэ сэрэгтэ алба хэнэ. Харуулда байна. Автомадай хүйтэн сэмгэн гарыень таһа хайран, туултандал, хүндөөр доошонь дарана. Харанхы, бороотой һүни гансаараа байһан залуу хүн юун тухай бодохоб? Дулма, Дулма... Шинии уян урихан гарнуудые яажа мартахаб? «Хүлеэхэб, юуншье боложо байг, шамайгаа хүлеэхэб» гэжэ түрүүшынхеэ өөрөө хэлээд, үльмэ дээрээ бодожо, шадалгүйхэноор озоо һэн. Дулма тухай бодоходоо Сэрэн даараһанаашье мартана хэбэртэй...

Баруун зүгтэ дайн дүүрэжэ, хүн зоной баяр баясхалан хизааргүйгөөр долгилно. Энэ дэлхэй дээрэ хэзээдэшье дайнай болохогүйдэл һанагдана. Тэдэ тэрэ сагта Зүүн тээ алба хэжэ байһан хүн бүхэн эндэ дайнай болохо байһаниие мэдэжэл ябаа бэзэ. Үнэхөөрөөшье, Дулмаһаа нэгэшье бэшэг абаагүй аад, Сэрэн хэдэн үдэрһөө дайнай харгыгаар ошоо бэлэй. Гэдэргээ хэтэдээшье бусахагүйгөөр урагшаа ошоо һэн. Сэрэндэ, тэдэ, юуб. Сэрэн хэтэдээ залуутаар үлөө. Харин Дулма мүнөөшье болотор инаг нүхэрөө холын аяншалгаһаа хүлеэһээр...

Самолёдой мотоор нэгэ жэгдэхэнээр хүнхинэнэ. Тугаарай эхэнэр доошоо хараад, нюдөө аршахадаад абяагүйл зандаа һууна. Залуу басаган хармаанһаа юушьеб гаргажа, нюусаар харахадаад, энеэбхилнэ. Хүбүүнэй фото-зураг харана хаш гэжэ тухайлнаб. Наһажаал эхэнэр тэрэнэй урдаһаа хаража уриханаар энеэбхилшэбэ. Басаган урдаһаань миһэлзэнэ.

Басаган хүбүүн хоёрой инаг дуранда абтажа, тэрэ эхэнэр дайн соогуур ошоһон өөрынгөө залуу наһые, хубаагдаагүй дурые, мүнөө болотор хуби заягаа олонгүй гансаараа ябаһанаа һанан-һанан уйдаал ха гэжэ ойлгобоб. Тэдэ яахабши... Үнгэрһэн дайн соо хүнүүд гансашье буугай һомонһоо, снарядай үлтэрхэйһөө шархатаа бэшэ, хахасалгын хагсуу хорон уһанда, хахама гашуудалда шархатаа бшуу. Зүрхэнэй шарха. Тэрэниие ямар эм домоор аргалхаб? Тиимэ эм мүнөө болотор олдоогүй, хэзээдэшье олдохогүй.

Зүрхэнэй шарха... Тэдэ энэ үбшые эмшэлэгшэдэй аргалха шадалгүй хада агууехэ эмшэлэгшэ — саг туһаяа хүргэнэ. Сагай ошохо бури, сагай холодохо бури хүнэй шарха эдэгэрнэ. Гэбэшье хэзээдэшье мүр сараагүйгөөр һалахагүй. Үе үе болоод лэ өөр тухайгаа һануулхал байха.

Улаан-Үдэдэ боро хараанаар буубабди. Автобус хүлеэжэ байхадамни хүршэ эхэнэрни залуу басагые һугадаад саашалжа ябаба...

ҮНГЭРЬЭН АРБАН ХОНОГОЙ УЛАРИЛ

(Агрометеорологой тэмдэглэл)

Октябриин гурбадахи арбан хоногто республика соомнай ехэнхидээ сэлмэг байгаа. Һулагүй бүрхөө, балай хүйтэн болоогүй. Арбан хоногой дунда зэргын температура олонхи аймагуудта 3—5 градус хүйтэн (нормоһоо 1—2 градус дээшэ) байба. Байгалай урда эрье шадар ехэ дулаан байһан. Тэндэ арбан хоногой дунда зэргын температура 3 градус дулаан байгаа. Энэнь нормоһоо 6 градус дээшэ байһан болоно. Түрүүшын гурба—дүрбэн үдэр ехэнхи газар нютагуудта сүүдхын дунда зэргын температура 0-һоо 1 градус хүрэтэр дулаан байба.

Октябриин 25-да Арктикаһаа хүйтэн амисхал буужа, тэрэ һарын 26—27 багаар хүйтэрөөд абаа. Тэдэ үдэрнүүдтэ сүүдхын дунда зэргын хүйтэн 7—10 ба 11—15 градус хүрэһэн байна. Эгээн хүйтэрхэдөө республикын урда хахадта 16—22, хойто хахадта 25—31 градус болоһон байха юм. Энэ хүйтэн зүүн зүг руу үнгэрөө. Һүүлээрнь дулаараа. Имэ уларил баруун урдаһаа ерээ. Октябриин 29-дэ илангаяа ехэ дулаан болобо. Тэрэ үдэр сүүдхын дунда зэргын температура 3—5, үдэрэй эгээн дулаан 6—13 градус байба. Арбан хоногой һүүлээр хүйтэрэд гээ.

Хяагтын, Зэдын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй аймагуудта шииг нойто ороогүй. Республикын ехэнхи газар нютагуудта шииг нойтон 1—7 миллиметр үһатайгаар ороһон байна. Баргажанай урда захаар. Баргажан тосхон шадар 12 миллиметр ороһон байгаа. Ороһон шара саһан удаан байнгүй хайлаа. Хада уулаар, хойто аймагуудта байрын саһан унаба.

Газарай хүрьһэн 20—40 сантиметр гүнзэгыдэ хүрөө.

Октябрьда юрэнхыдөө дулаан байгаа. Урда районуудта 1 градус дунда зэргынь дулаан байһан. Энэ хадаа нормоһоо 1—2 градус дээшэ байһан болоно. Хойто аймагуудта 2 градус хүйтэн гэхэ гү, нормоһоо баһал дээшэ байба.

Үнгэрһэн һарада Байгалай зүүн эрье шадар ехэ дулаан байгаа. Горячинскда һарын дунда зэргын температура 4 градус дулаан, нормоһоо 4 градус дээшэ байһан. Урда аймагуудта эгээн ехээр дулаархадаа 26, хойто аймагуудта 13 градус хүрөө. Октябрьда тон дулаан байһан хээрэһээнь зарим ургамал хэнзэлэн сэсэглэбэ.

Бороо, саһан газар бүхэндэ адли бэшээр ороо. Түнхэнэй голдо 18—24 миллиметр шииг нойто ороһон байха юм. Энэнь нормоһоо 2—3 дахин дээшэ байһан болоно. Мухар-Шэбэр, Бэшүүртэ 16—23 миллиметр, нормоһоо хоёр дахин ехэ үһатайгаар ороһон байна. Хоридо, Хэжэнгэдэ 15—20 миллиметр шииг нойтон ороһон. Бусад газар нютагуудта 2-һоо 13 миллиметр үһатай бороо, саһан ороо.

Ин. КОТОВ.

АЙМАГАЙ ЯАРМАГ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр, үглөөгүүр эртэ, Галуута-Нуур хотын дэлгүүр дээрэ хэдэ мянган хүн суглараба. Эндэ аймагай яармаг энэ үдэр болохо юм гэһэн зар тунхаг хэдэн хоногой урда тараһан байгаа бшуу.

Колхоз, совхоз бүхэн, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр асаржа наймаалаа. Тиихэдэ аймагай худалдаа наймаанай, эдеэ хоолой предприятинууд хүдөө ажахынхидта угтамжа наймаа—промышленна болон нютагай үйлэдбэриин эд бараа элбэгээр гаргаа.

Хотын зүүн урда буланда түхеэрэгдэһэн колхозно дэлгүүрэй уужам хашаа соо томо гэгшын ашаанай машинануудта обойтор ашаһан алтан шара шэниисэ, обёос, малай тэжээл, атар тарган малай мяхан, үрмэ, зөөхэй, гурил талхан, огородой эдеэн, амиды хони, үхэр, гахай... гээд захагүй наймаан дээрэ-дээрэһээ ерэжэл байгаа.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд баһал олон тооной сарайһарабша, киоскнуудта, мүн машинын кузов дээгүүр, автолавканууд, тусхай түхеэрэгдэһэн лавкануудта өөһэдынгөө наймаалдаг эд бараагаа дэлгэбэ.

Яаруу хүринүүдээ хасаг тэргэдээ хүллэһэн хүдөөгэй үбгэд, хүгшэдшье, хурдан гүйдэлтэ мотоциклнуудташье һууһан залуушуул, автобус, бүхээгтэй, бүхээгшьегүй ашаанай машинануудаар, «Волга», «Москвич», «Газик» гэхэ зэргын элдэб янзын машинануудта һууһан хүнүүд ерэжэл, ерэжэл байна.

Дэлгүүрэй наймаан үнэ сэнгэй талаар тааралдаха, маргалдаха юумэ үгы, шууд лэ «гүйжэ» эхилбэ. Юуб гэхэдэ, тус аймагай колхоз, совхозууд байгша ондо газар тарялангай баян ургаса хуряжа абаһан, мүн малай продукци үйлэдбэрилтөөршье нилээд амжалта туйлаһан. Тиимэһээ гүрэндэ тушааха даалгабаряа дабуулан бэелүүлээд, өөһэдынгөө ажахын доторой хэрэглэмжые дүүрэн хангаад байхадаа, дэлгүүр дээрэ гаргажа худалдаха арьбан ехэ нөөсэ боломжотой байһан тула арад зоной аша туһые харалсан, асарһан наймаагаа хямда сэнтэйгээр худалдаа бшуу.

Эндэ шэниисэ килограммынь 12 мүнгэтэ, хонин, амидын шэгнүүрээр, килограммынь 70 мүнгэ, сагаан гурил—20—25 мүнгэн гэхэ мэтэ тон хямда. Эгээл һайн, томо тарган эрье хонин—35—40 түхэригтэ, багашагынь—20—30 түхэриг.

Яармаг дээрэ 250 центнер шэниисэ, 95 толгой хонин, 24 тонно сагаан гурил, найма мянган үндэгэн, тоһон, мяхан, һүн, зөөхэй—баян намарай элбэг ехэ хэшэг дэлгэртэй байгаа. Эдэ бүгэдэ хэдэн мянган түхэригэй худалдаа наймаан болоһон тухай яармагай комитет дүнгыень гаргаадүй. Харин Сэлэнгын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин сельпонуудай магазинууд яармаг дээрэ 12 мянга гаран түхэригэй наймаа хэһэн байба. Эдэ магазинууд юрын үдэр 5—6 мянгаһаа дээшэ түхэригэй бараа худалдадаггүй байһан юм. Баһа энэ үдэр Сэлэнгын ОРС-ын мэдэлэй худалдаа наймаанай предприятинуудай зарим эмхинүүд яармаг дээрэ 5 мянга гаран түхэригэй бараа, эдеэ хоолой зүйл худалдаа.

— Аймагай яармаг өмхитэй һайнаар үнгэрөө. Энэ үдэр хото хүдөө хоёрой бата бэхи харилсаатай, худалдаа наймаа хэхэ үргэн ехэ боломжотой, эд бараа, эдеэ хоолой зүйлэй элбэг дэлбэг байдаг, ажалша зоной баян дэлгэр ажаһуудаг байһаниие аймагай яармаг баталан гэршэлбэ,—гэжэ аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо П. И. Собянин мэдүүлнэ.

Ц. ДАМБАИН.

ЭХИЛЭЭЛБИ ДУУЛАЖА!

Ерэхэ жэлэй эхиндэ Буряадай номой хэблэл залуу поэт Мэлс Самбуевай «Тайгын саһан» гэжэ нэрэтэй шүлэгүүдэй ном гаргаха юм. Энэ номһоонь нэгэ шүлэг абажа, уншагшадай анхаралда табигдаба.

Арбан зургаан наһандаа,
айдар залуугаар
Аглаг Буряадайнгаа хизааргүйе гайхажа
тагнан,
Сүлөөдэ дуратай
Сүлөөтэ хонгёо дуугаа
Сэдьхэлэй гүнһөө эхилээлби —
сэгнэжэ шагна!
Наран зүгэйм аймаг нютаг бүхэн,
Намда туһалхадатнай найдаад, —
эхилээлби дуулажа,
Таляан холодо эрмэлзээ минии нүхэд,
Таанарай анхаралда хүртэхөөр —
эхилээлби дуулажа.
Үндэр уулата нэлэнхы Захаамни дайдада
Үнгын сэсэг үршөөһэн намжар майда
Эртын ногооной хангал соо
бодолготон һуугаад,
Эхилээлби —
Эсэгын юрөөлтэй
Энэ дуугаа.
Үбгэд, хүгшэдэй урдын заншал
хүндэлжэ,
Үхибүүдэй согтой энеэдэн соогуур,
хүсэтэй
Эршэ хабатай дорюун үетэноёрөө
хүдэлжэ,
Эхилээлби —
эршэтэйгээр дуулаха гэһэн хүсэлтэй.
Шэн габьяата зоригтойшуултай
хамтаржа сугтаа,
Шэнэ алас холын аян замда гарахадаа,
Дурна зүгэйнгөө үүр сайлга угтаад,
Дуран-жаргал тухай
Дуулажа захалхадааб.
Арад зонойм сэдьхэл соогуур тараһан
Аялга һайхан дуунуудые анжаран
суглуулжа,
Хотон айлай шанха дээрэ бадарһан
Халуун наранда түшэн —
эхилээлби дуулажа.
Юртэмсэдэ дуутай алдарта Байгал
нуурайнгаа
Юрөөл мэргэн үгэ хүсэжэ угаа,
Уянгатайхан аялга солгёо монгол
хуурайнгаа
Утаһан дээрэ
эхилээлби үльгэр дуугаа.
Малшан гарбалтай угай сэсэн зондоо
Мүнхэ заяата жаргал зүгнэжэ баярлан,
Хүгжэмдэ дуратай сэдьхэлэйнь
энхэрэлдэ одоо
Хүртэхые найдажа,
эхилээл дуунайм аялга.
Эхилээлби,—
Эжыдээ үндэр наһа юрөөжэ.
Эхилээлби —
Эхэ орондоо
Энхэ тайбаниие юрөөжэ.
Эхилээлби —
Эрхим нүхэдтөө амжалта юрөөжэ.
Эхилээлби —
Энэ дуугаа бултандатнай юрөөжэ.

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. Мүльһэн дороһоо загаһа бариха дуратайшуулай халуун хаһа оробо. Хүйтэнэй шангархатума загаһашадай абьяас улам ехэ болодог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Уралобувь» фабрикын ахалагша мастер В. И. Перестаронин, пенсионер Г. Д. Герюбин гэгшэд Шарташ нуур дээрэ агнуурн хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ОЙХОНОЙ ТААБАРИНУУД

1. Тойро тойроһоор
Торхо бодхоогооб
(Оймһо оёхо).
2. Шаазгай шагшаа,
Шара шубуун һэгшээ,
Һэлэнгэеэ уруудаа,
Һэлтэйе эжэлээ.
(Басаганай хадамда ошохо).
3. Һэл, һэл хатараа,
Һэлэ найман тобшоёо
Хаян, хаян хатараа.
(Мориной шабхай).
4. Улаахан хүбүүн
Улаа хүргэһөөр мүнөөшье
ерээгүй.
(Ошон).
5. Ойхони модон
Уруугшаа ургаа.
(Үһэн).
6. Таабариин эжэн
Тас хара,
Ташахалаар
Тангай байгаа.
(Тогооной барюул).
7. Худайн доро
Хорин барим,
Худагын доро
Хоёр дүхэриг
(Хазаар).

Д. МАДАСОНОЙ
суглуулбарһаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Ленинэй ордента Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй, гэр барилгын комбинадай, Баргажанай леспромхозой коллективүүдэй социалис уялганууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Яруунын совхозой малшадай дүй дүршэл тухай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ехэ һайндэрэй урда тээ» гэһэн Г. Дебориной статья; 1967 ондо абтаха хэблэл захилга тухай; хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонек» «(Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар»).

Редакторай орлогшо **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и перевод — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-02030. Зак. № 1131.